

MEDENÎ YARGIDA İSTİNAF İLE İLGİLİ HÜKÜMLERİN ZAMAN İTİBARIYLA UYGULANMASI

Prof. Dr. Hakan PEKCANITEZ*
Yrd. Doç. Dr. Evrim ERİŞİR**

Giriş

Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun yürürlükte olduğu 2005 yılında 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkındaki Kanun ile bölge adliye mahkemeleri kurulmuştur. 5235 sayılı Kanun, 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe girdiği hâlde (m. 55), bölge adliye mahkemeleri hemen göreve başlayamamıştır. 5235 sayılı Kanun'un geçici 2. maddesinde (sonradan 5348 sayılı Kanun ile teselsül ettirilen geçici 3. madde) Adalet Bakanlığı'nca bu Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç iki yıl içinde bölge adliye mahkemelerinin kurulacağı, bölge adliye mahkemelerinin kuruluşları, yargı çevreleri ve tüm yurttaki göreve başlayacakları tarihin Resmî Gazete'de ilan edileceği öngörülmüştür. Aynı yıl 5236 sayılı Kanun ile Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'na, 5308 sayılı Kanun ile İş Mahkemeleri Kanunu'na, 5311 sayılı Kanun ile İcra ve İflâs Kanunu'na istinaf hükümleri ilave edilmiştir¹.

* Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukuku Anabilim Dalı

** İstanbul Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukuku Anabilim Dalı

¹ Ülkemizde istinafın tarihi gelişimi ve adli yargıda istinafa duyulan ihtiyaç hakkında ayrıntılı açıklama için bkz. İstinaf Mahkemeleri, Uluslararası Toplantı 7-8 Mart 2003, Ankara 2003; **Yılmaz, Ejder**: Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi (Şerh), 2. Baskı, Ankara 2013, s. 1475 vd.; Hukuk Muhakemesinde İstinaf El Kitabı, Ankara 2007; **Özekes, Muhammet**: 100

İstinaf hükümlerinin zaman itibariyle uygulanmasını düzenlemek üzere 5236 sayılı m. 21 ile Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'na eklenen Geçici m. 1'e göre bölge adliye mahkemelerinin, Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun Geçici m. 2 uyarınca Resmî Gazete'de ilan edilecek göreve başlama tarihinde Yargıtay'da incelenmekte bulunan ve henüz karara bağlanmamış olan davaların bölge adliye mahkemelerine gönderilir; Yargıtay hukuk daireleri ve Hukuk Genel Kurulu tarafından karara bağlanmış dava dosyaları bakımından bu Kanun'un istinaf yoluna ilişkin hükümlerin uygulanmaz; bu dava dosyaları hakkında mahkemelerin direnme veya yeniden hüküm kurmak suretiyle verdikleri kararlar hakkında, Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun bu Kanun'la yapılan değişiklikten önceki temyizle ilişkin hükümleri uyarınca yalnız temyiz yoluna başvurulabilir. Geçici m. 2'ye göre ise bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihine kadar, Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun temyizle ilişkin yürürlükteki hükümlerinin uygulanmasına devam olunur. 5348 sayılı Kanun m. 1 ile zaman itibariyle uygulama ile ilgili anılan Geçici m. 1, Geçici m. 2 olarak değiştirilmiştir. Yeni hükme göre bölge adliye mahkemelerinin, Resmî Gazete'de ilan edilecek göreve başlama tarihinden önce aleyhine temyiz yoluna başvurulmuş olan kararlar hakkında, kesinleşinceye kadar Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun 5236 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki 427 ilâ 454. madde hükümlerinin uygulanmasına devam olunur^{2 3}.

Soruda Medenî Usûl Hukukunda Yeni Kanun Yolu Sistemi İstinaf ve Temyiz, 3. Baskı Ankara 2016, s. 33 vd. ve 45 vd.; **Akkaya, Tolga:** Medenî Usûl Hukukunda İstinaf, Ankara 2009, s. 31 vd.; **Akil, Cenk:** İstinaf Kavramı, Ankara 2010, s. 181 vd.; **Meraklı Yayla, Deniz:** Medenî Usûl Hukuku'nda İstinaf Kanun Yolunda Yeniden Tahkikat Yapılması, Ankara 2014, s. 19 vd.

² “Yapılan değişiklikte, bölge adliye mahkemelerinin 26.9.2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanununun Geçici 2 nci maddesi uyarınca Resmî Gazetede ilân edilecek göreve başlama tarihinden önce aleyhine temyiz yoluna başvurulmuş olan kararlar hakkında, kesinleşinceye kadar Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 26.9.2004 tarihli ve 5236 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki 427 ilâ 454 üncü madde hükümlerinin uygulanmasına devam olunacağı esası benimsenmiştir. Bölge adliye mahkemelerinin faaliyete geçmesinden önce, aleyhine temyiz yoluna başvurulmuş olan kararlar hakkında Yargıtay tarafından yasa yolu incelemesi yapılacak, bu dosya ve işler bölge adliye mahkemelerine gönderilmeyecektir.” (Hükümet Gereğesinden).

³ Bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihinden önce temyiz yoluna başvurulmamış hükümler için 5236 sayılı Kanun ile getirilmiş bulunan HUMK hükümlerinin uygulanacağı, yani bölge adliye mahkemelerine başvurulacağı yönünde bkz. **Alangoya, H. Yavuz:**

İki yıllık zaman zarfında bölge adliye mahkemeleri göreve başlayamamış, yalnız Adalet Bakanlığı'nın 5 Haziran 2007 tarihli kararı ile dokuz ilde bölge adliye mahkemesinin kurulmasının; Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun 15 Mayıs 2007 tarihli 206 nolu kararında ise bölge adliye mahkemelerinin hangi illerin mülkî sınırlarını kapsayacak şekilde kurulduğunun açıklanması ile yetinilmiştir⁴ ⁵. Daha sonra, 5235 sayılı Kanun'un 25. maddesi uyarınca Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun 7 Haziran 2011 tarih ve 187 sayılı olumlu görüş kararı ve 13 Haziran 2011 tarihli Adalet Bakanı oluru ile dokuz yere ek olarak altı yerde daha bölge adliye mahkemesi kurulması kabul edilmiştir. Aynı karar ve duyuru ile toplam on beşe ulaşan bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri ve daire sayıları belirlenmiştir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda da istinaf hükümlerine yer verilmiş (m. 341-360), bölge adliye mahkemelerinin Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihte göreve başlayacağı varsayımından hareket edilmiştir. Ne var ki, Hukuk Muhakemeleri Kanunu 1 Ekim 2011 tarihinde yürürlüğe girmesine rağmen, bölge adliye mahkemeleri yine göreve başlayamamıştır. Bölge adliye mahkemelerinin göreve başlayamaması Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda öngörülmediği ve geçiş hükmü de getirilmediği için uygulanacak kanun yolu hükümleri konusunda tereddüt meydana gelmiştir. “*Torba Kanun*” olarak isimlendirilen 6217 sayılı Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılmasıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 30. maddesiyle Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Geçici 3. madde ilave edilerek daha önce Ceza Muhakemesi Kanunu'nun yürürlüğe girmesinde de yapıldığı gibi, bölge

Yargılama Hukukumuzda Bir “Sorun”, İBD 2009/3, s. 1191. Bu konuda ayrıca bkz. **Akil**, s. 195, 196.

⁴ RG 5 Haziran 2007 S. 26543.

⁵ **Alangoya**, yeni kanun yolu sisteminin hukuken hayata geçmiş olmakla beraber fizikî varlığa kavuşamamasını şu sözlerle eleştirmiştir: “Diğer bir ifade ile 1 Haziran 2007'den sonra kanun yoluna yapılan başvurular yasal düzenlemeye aykırı, hukuk düzenimize uymayan bir kanun yolu sistemine tabi olmuşlar ve olmaya devam etmektedirler. Bu duruma ve çözümüne ilişkin hiçbir açıklama yapılmış değildir. Hukuk düzenimiz rastlanmadık bir tablo göstermektedir. Uygulanması gereken mevzuata göre üç kademeli bir yargı sistemi varken, fiilen hiçbir hukuki temele dayanmayan iki dereceli bir sistem uygulanmakta, kaldırılmış bulunan karar düzeltme yoluna başvurular üzerine bozma kararları onanmaya veya onama kararları bozmaya dönüştürülebilmektedir.” (s. 1193, 1194). Bu konuda ayrıca bkz. **Alangoya, H. Yavuz/Yıldırım, M. Kâmil/Yıldırım, Nevhis Deren**: Medenî Usul Hukuku Esasları, 7. Baskı, İstanbul 2009, s. 506, 507. HMK m. 450'nin HUMK'u tüm ek ve değişiklikleri ile birlikte yürürlükten kaldırması karşısında 5236 sayılı Kanun'un doğup yaşayamadan öldüğü değerlendirilmesi için bkz. **Taşpınar Ayvaz, Sema**: Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (HMK) Zaman Bakımından Uygulanması, Ankara 2013, s. 440.

adliye mahkemelerinin Resmî Gazete’de ilan edilecek göreve başlama tarihine kadar Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu hükümlerinin uygulanacağı hükmüne bağlanmış, böylece bölge adliye mahkemeleri göreve başlayamadığı sürece, 1 Ekim 2011 tarihinden sonra verilen kararlar için, bölge adliye mahkemesi yerine, 1086 sayılı Kanun hükümlerine göre temyiz ve ardından karar düzeltme yoluna başvurulmasının yolu açılmıştır.

Bölge adliye mahkemelerinin göreve başlamasından sonra temyiz, ilk derece mahkemelerinin kararlarına karşı başvuru kanun yolu olmaktan çıkmıştır. Bundan böyle ilk derece mahkemelerinin kararlarına karşı, ilk önce bölge adliye mahkemelerine, buradaki istinaf incelemesi üzerine verilen kararlara karşı da temyiz yoluna başvurulabilir. İstinaf mahkemelerinin kurulmaması nedeniyle bu eksikliği giderdiğini bir ölçüde söyleyebileceğimiz olağan kanun yolu olan karar düzeltme bölge adliye mahkemelerinin göreve başlamasından sonra verilen kararlar bakımındanyürürlükten kalkmıştır⁶.

Adalet Bakanlığı, 7 Kasım 2015 tarihinde, 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun’un 25 ve geçici 2. maddeleri uyarınca kurulan ve yargı çevreleri belirlenen bölge adliye mahkemelerinin 20 Temmuz 2016 tarihinde tüm yurttan göreve başlayacağını ilan etmiştir⁷.

Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Genel Kurulu, 7 Kasım 2015 tarihli 187 sayılı kararı ile bölge adliye mahkemelerinin 15 yerde faaliyet göstereceğini ilan etmişken⁸, 29 Şubat 2016 tarihli 53 sayılı kararı ile bölge adliye mahkemelerinin sayısı 15’ten 7’ye düşürülmüştür⁹.

Bölge adliye mahkemeleri 20 Temmuz 2016 tarihinden itibaren göreve başlamış olsa da, görülmekte olan davalarda 1086 sayılı Kanun’un temyiz ve

⁶ **Özekes**, s. 41; **Karşı, Abdurrahim**: Medeni Muhakeme Hukuku, 3. Baskı, İstanbul 2012, s. 783; **Sungurtekin Özkan, Meral**: Türk Medeni Yargılama Hukuku, İzmir 2013, s. 349; **Ulukapı, Ömer**: Medeni Usûl Hukuku, Konya 2014, s. 432; **Kuru, Baki**: Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı (Ders Kitabı), İstanbul 2015, s. 558 dn. 2; **Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder/Taşpınar Ayvaz, Sema**: Medeni Usul Hukuku, 1. Baskı, Ankara 2016, s. 580; **Tanrıver, Süha**: Medeni Usûl Hukuku, C. I, Ankara 2016, s. 211. 5236 sayılı Kanun m. 20 ile Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu’na getirilen istinaf ve istinaf sonrası temyiz hükümleri ile de karar düzeltme yolu kaldırılmış idi. Bu konuda bkz. **Yılmaz, Ejder**: İstinaf, Ankara 2005, s. 87.

⁷ RG 7 Kasım 2015, S. 29525.

⁸ RG 7 Kasım 2015, S. 29525.

⁹ RG 1 Mart 2016, S. 29640.

karar düzeltme hükümlerinden Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun istinaf hükümlerine geçilip geçilmeyeceğinin, özellikle anılan tarihten kısa bir süre önce ilk derece mahkemelerince verilmiş kararlar ile Yargıtay'ca bozulan kararların eski mi yoksa yeni mi kanun yolu hükümlerine tâbi olduğunun açıklığa kavuşturulmasına ihtiyaç vardır. İşte Geçici m. 3 bir yandan da, medenî yargıda istinaf hükümlerinin zaman itibariyle uygulanmasını düzenlemeye kavuşturmayı amaçlamıştır. Ne var ki, kaleme alınma şeklindeki zafiyet nedeniyle pek çok tartışmaya yol açan Geçici m. 3, istinaf hükümlerinin zaman itibariyle uygulanmasını eksik bir şekilde düzenleyerek yeni bir tartışma alanı ortaya çıkarmıştır. Ayrıca Geçici m. 3'ün, iş ve icra mahkemesi kararlarının istinaf yolu ile denetimini getiren 5308 ve 5311 sayılı Kanunların istinaf hükümlerinin zaman itibariyle uygulanmasını düzenleyen geçici maddelerini dikkate almayarak farklı düzenlemeler getirmesi, hükme karşı kanun yoluna başvuru mahkemeye göre farklı uygulamalara da kapı aralamıştır.

Geçici m. 3'ün eksik, aksak yapısı ile diğer kanunlarla çeliştiğini kanun koyucu da fark etmiş ve 1 Temmuz 2016 tarihinde kabul edilen ve Hükümet Gerekçesinde *“uygulamada yaşanabilecek karışıklıkların önlenmesi amacı”* vurgulanan 6723 sayılı Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun m. 34 ile hükümde değişikliğe gidilmiştir. Ancak 6723 sayılı Kanun, bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihi olan 20 Temmuz 2016'ya yetişememiş, Kanun'un 23 Temmuz 2016 tarihli Resmî Gazete'de ilan edilerek yürürlüğe girmesi mümkün olabilmiştir. Geçici m. 3'ün eleştiriye açık ilk hâlinin 20, 21 ve 22 Temmuz 2016 olmak üzere 3 gün yürürlükte kalması, bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihi olan 20 Temmuz 2016 tarihinden kısa bir süre önce verilmiş kararlara karşı 1086 sayılı Kanun'a göre doğrudan temyiz mi yoksa Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na göre istinaf denetiminin yapılacağına, bu çerçevede kanun yoluna başvuru süresi ile parasal sınırın ne olacağına dair belirsizliği daha da derinleştirmiştir. Şüphesiz kararı veren mahkemeye göre farklı hükümlerin uygulanmasına 6723 sayılı Kanunla yapılan değişiklik ile son verilmesi ve ortak bir yürürlük maddesinin getirilmesi daha isabetli olurdu.

2 Aralık 2016 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 6763 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile istinaf ve temyize başvuruda parasal sınırların arttırılması ile hak arama hürriyetinin bir uzantısı olan kanun yoluna başvuru hakkının kullanımı hukukî güvenlik ilkesini zedeleyecek ölçüde karmaşık hâle getirilmiş, böylece mesele yeni bir boyut kazanmıştır.

Bu çalışmada ortaya çıkan bu belirsizliğin giderilmesine katkıda bulunulması, özellikle önümüzdeki dönemde 20 Temmuz 2016 tarihinden kısa bir süre önce verilen kararlara karşı gerek bölge adliye mahkemelerine gerekse Yargıtay'a yapılan kanun yolu başvurularında doğru kanun yolunun seçilip seçilmediği, süresinde ilgili kanun yoluna başvurulup başvurulmadığı ve kanun yoluna başvuru kararın ilgili parasal sınırın altında kalıp kalmadığına ilişkin yüksek mahkemeleri meşgul edecek somut meselelere çözüm üretilmesi amaçlanmıştır.

A. İstinaf Hükümlerinin Zaman İtibariyle Uygulanması İle İlgili Genel Hükümler ve Bu Hükümlerin Uygulama Alanı

İstinaf hükümlerinin zaman itibariyle uygulanmasını düzenleyen Geçici m. 3/2'nin yeni hâli, 23 Temmuz 2016 tarihinde yürürlüğe girmiş, hükmün önceki hâli 20, 21 ve 22 Temmuz 2016 tarihlerinde üç gün süre ile yürürlükte kalmıştır. Geçici m. 3/2'nin yeni hâli, Geçici m. 3/2'nin önceki hâlinin uygulama alanını bütünüyle ortadan kaldırmadığı için esas itibariyle ortada iki farklı zaman itibariyle uygulama hükmünün bulunduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

6217 sayılı Kanun m. 30 ile Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na ilave edilen Geçici m. 3 şu şekildedir:

(1) Bölge adliye mahkemelerinin, 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun geçici 2 nci maddesi uyarınca Resmi Gazetede ilan edilecek göreve başlama tarihine kadar, 1086 sayılı Kanunun temyizle ilişkin yürürlükteki hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

(2) Bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihinden önce **aleyhine temyiz yoluna başvurulmuş olan kararlar** hakkında, kesinleşinceye kadar 1086 sayılı Kanunun 26/9/2004 tarihli ve 5236 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki 427 ilâ 454 üncü madde hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

(3) Bu Kanunda bölge adliye mahkemelerine görev verilen hallerde bu mahkemelerin göreve başlama tarihine kadar 1086 sayılı Kanunun bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

İstinaf hükümlerinin zaman itibariyle uygulanması, ilk iki fıkranın konusunu oluşturmaktadır. İlk fıkrada, bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihi olan 20 Temmuz 2016'ya kadar Hukuk Usûlü Muhakemeleri

Kanunu'ndaki önceki kanun yoluna ilişkin hükümlerin uygulanacağı, başka bir deyişle istinaf hükümlerinin 20 Temmuz 2016 tarihinden itibaren yürürlüğe gireceği; ikinci fıkrada ise istinaf hükümlerinin yürürlüğe girmesinin, 20 Temmuz 2016 tarihinden önce Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'na göre yapılan kanun yoluna başvurularına etkisi düzenlenmiştir. Ayrıca ikinci fıkrada geçen “20 Temmuz 2016 tarihinden önce temyiz yoluna başvurulmuş olma” ifadesi ile ilk derece mahkemelerince 20 Temmuz 2016 tarihinden kısa bir süre önce verilmiş kararlara karşı 1086 sayılı Kanun'a göre doğrudan temyize mi, yoksa Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na göre istinafa mı gidileceği de dolaylı yoldan düzenlemeye kavuşturulmuştur.

6723 sayılı Kanun m. 34 ile Geçici m. 3'ün 2. fıkrası değiştirilmiş ve fıkraya yeni bir tümce eklenmiştir. 23 Temmuz 2016 tarihinde yürürlüğe giren ikinci fıkranın yeni hâli şu şekildedir:

(2) Bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihinden önce **verilen kararlar** hakkında, kesinleşinceye kadar 1086 sayılı Kanunun 26/9/2004 tarihli ve 5236 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki 427 ilâ 454 üncü madde hükümlerinin uygulanmasına devam olunur. **Bu kararlara ilişkin dosyalar bölge adliye mahkemelerine gönderilemez.**

Yeni hüküm, ilk derece mahkemelerince 20 Temmuz 2016 tarihinden kısa bir süre önce verilmiş kararlara karşı hangi kanun yoluna başvurulacağını belirleyen “20 Temmuz 2016 tarihinden önce temyiz yoluna başvurulmuş olma” kriterinin yerine, “20 Temmuz 2016 tarihinden önce karar verilmiş olma” kriterini getirmiş, ayrıca, 20 Temmuz 2016 tarihinden önce verilen kararlara ilişkin dosyaların bölge adliye mahkemelerine gönderilemeyeceği hükme bağlanmıştır. Hükümün Hükümet Gerekçesinde Geçici m. 3/2'nin önceki ve mevcut hükmü açıklayıcı bir biçimde karşılaştırılmıştır:

*“6100 sayılı Kanunun geçici 3 üncü maddesinde, bölge adliye mahkemelerinin faaliyete geçmesinden önce aleyhine temyiz kanun yoluna başvurulmuş olan kararlar hakkında 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 26/9/2004 tarihli ve 5236 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki 427 ila 454 üncü madde hükümlerinin uygulanması ve temyiz incelemesinin Yargıtay tarafından yapılması hükme bağlanmıştır. Bir başka ifadeyle kararların tabi olacağı kanun yolu karar tarihine göre değil, kanun yolu müracaat tarihine göre belirlenmektedir. **Maddeyle, uygulamada yaşanabilecek karışıklıkların önlenmesi amacıyla kararın tabi olacağı kanun yolunun tespitinde karar tarihi esas alınmaktadır. Böylece istinaf mahkemelerinin faaliyete geçmesinden önce verilen kararlar hakkında***

istinaf usulü uygulanmayacak, bu mahkemelerin faaliyete geçmesinden sonra verilen kararlar ise istinaf kanun yoluna tabi olacaktır. Bununla birlikte oluşabilecek tereddütlerin önüne geçilebilmesi amacıyla istinaf mahkemelerinin faaliyete geçmesinden önce verilen kararlara ilişkin dosyaların Yargıtay tarafından istinaf mahkemelerine gönderilemeyeceği vurgulanmaktadır.”

Geçici m. 3'ün 3 gün de olsa yürürlükte kalan önceki ve yeni hâli dikkate alınarak farklı ihtimallerden hareketle alt ayrımlar yapılmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Bu çerçevede, öncelikle kanun yoluna başvuru süresi 20 Temmuz 2016 tarihinden önce sona ermiş olup bu tarihten önce kanun yoluna başvurulması ihtimali üzerinde durulacak, istinaf hükümlerinin uygulanmaya başlamasının dilekçenin ilk derece mahkemesine verilmesi ile başlayan temyiz prosedürüne etkisi değerlendirilecektir.

Ardından, 20 Temmuz 2016 tarihinden önce başlayan kanun yoluna başvuru süresinin 20 Temmuz 2016 tarihi ve sonrasında sona erecek olması ihtimali ele alınacaktır. Bu ihtimal için de, kanun yoluna Geçici m. 3/2'nin yürürlükte kaldığı 20, 21 ve 22 Temmuz 2016 tarihleri ile yeni hükmün yürürlüğe girdiği 23 Temmuz 2016 ve sonrasında başvurulması arasında bir alt ayırım yapılacaktır.

İstinaf hükümlerinin zaman itibariyle uygulanması konusunda son olarak belirtmek gerekir ki, Geçici m. 3 yalnız dava sonunda verilen kararlar için değil, iş ve icra mahkemelerinin görevine girmeyen çekişmesiz yargı işleri (HMK m. 387) ile geçici hukukî koruma kararları için de dikkate alınmalıdır. Zaman itibariyle uygulama özellikle ihtiyatî tedbir kararlarının hukukî kontrolünde özellik arz eder. Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 391/3 ihtiyatî tedbir talebinin reddi, m. 394/5 itirazın verilen kararlara karşı kanun yolunu açmakla ve bu kanun yolu Geçici m. 3/1 çerçevesinde 20 Temmuz 2016 tarihine kadar temyiz olmakla beraber, Yargıtay İçtihatları Birleştirme Hukuk Genel Kurulu 21 Şubat 2014 tarihli 2013/1 E. 2014/1 K. sayılı kararı ile ilk derece mahkemelerince verilen ihtiyatî tedbir taleplerinin reddi veya bu taleplerin kabulü hâlinde itiraz üzerine verilen kararlara karşı temyiz yolunun kapalı olduğunu kabul etmiştir¹⁰. Buna karşılık, ihtiyatî haciz kararlarının temyiz kanun yolunun denetimine devam edilmiştir. 20 Temmuz 2016 tarihi ve sonrasında verilen ihtiyatî tedbir ve ihtiyatî haczin reddi kararı ile itirazın verilen kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulabilir. Bu tarihten önce

¹⁰ RG 17 Nisan 2014, S. 28975.

verilen ve temyiz süresi 20 Temmuz 2016 ve sonrasında sona eren ihtiyatî haciz ile ilgili kararlara karşı hangi kanun yoluna başvurulacağı hakkında aşağıda dava için yapılacak açıklamalar geçerlidir. Bu tarihten önce verilen ihtiyatî tedbir kararlarına karşı istinaf kanun yolu ise yalnız 20, 21 ve 22 Temmuz 2016 tarihlerinden birinde açıktır.

I. Kanun Yoluna Başvuru Süresi 20 Temmuz 2016 Tarihinden Önce Sona Ermiş Olup Bu Tarihten Önce Kanun Yoluna Başvurulması İhtimalinde Uygulanacak Hukuk

Bu başlık altında, kanun yoluna başvuru süresinin son gününün 20 Temmuz 2016 ve sonrasında geçmemesi, yani istinaf hükümleri uygulanmaya başlamadan kanun yoluna başvurulmasının zorunlu olması ve aleyhine karar verilen tarafın süresi içinde, yani en geç 19 Temmuz 2016 tarihinde kanun yoluna başvurması ihtimali üzerinde durulacaktır. Bu dönem zarfında Geçici m. 3/2'nin önceki hâli uygulama alanı bulur. Zira hükmün yeni hâli 23 Temmuz 2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Ayrıca karar tarihini esas alan Geçici m. 3/2'nin yeni hâli de önceki hâli de 20 Temmuz 2016 tarihinden önce yapılacak kanun yolu başvurularında, Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu hükümlerinin uygulanacağını öngörmektedir. Bu durumda, bölge adliye mahkemelerinin henüz göreve başlamadığı bu dönemde Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu hükümlerine göre temyize, ardından karar düzeltme yoluna başvurulacağına şüphe yoktur. Temyiz süresinin kural olarak asliye hukuk mahkemeleri için 15, sulh hukuk mahkemeleri için 8 gün olduğu dikkate alındığında, bu ihtimal ile temyiz süresi, asliye hukuk mahkemeleri için en geç 5 Temmuz 2016, sulh hukuk mahkemeleri için en geç 12 Temmuz 2016 tarihinde başlamış dosyalarda karşılaşılabılır. Zira temyiz süresi her hâlükârda en geç 19 Temmuz 2016 günü sona erer. Belirtmek gerekir ki, temyize başvuru süresi asliye hukuk mahkemelerinde 5 Temmuz 2016, sulh hukuk mahkemelerinde 12 Temmuz 2016 tarihinden çok önce (örneğin, Mart 2016'da) süresi içinde temyiz kanun yoluna başvurulmuş olması ihtimalinde de Geçici m. 3/2'nin önceki hâli uygulama alanı bulur.

20 Temmuz 2016 tarihinde istinaf hükümlerinin uygulanmaya başlamasının bu tarihten önce başlayan temyiz prosedürüne herhangi bir etkisi yoktur, 20 Temmuz 2016 tarihinden sonra Yargıtay'ca temyiz incelemesine devam edilir, henüz inceleme başlamamışsa başlanır. Bu bağlamda, temyiz prosedürünün hangi aşamada olduğunun bir önemi bulunmamaktadır. İster temyiz dilekçesinin ilk derece mahkemesine iletilmesi ile yetinilmiş, henüz dosya Yargıtay'a gönderilmemiş ister dosya Yargıtay'a ulaşmış ancak henüz

teyiz incelemesi başlamamış olsun ister teyiz incelemesi devam etsin, sonuç değişmez; ilk derece mahkemesi, 20 Temmuz 2016 tarihi ve sonrasında da dosyayı yine Yargıtay'a gönderir; dosya Yargıtay'da ise teyiz incelemesine devam edilir. Yargıtay da teyiz incelemesine başlamayıp yahut yarıda kesip önce istinaf denetiminin yapılması gerektiğinden bahisle dosyayı ne ilk derece mahkemesine geri çevirebilir ne de yetkili bölge adliye mahkemesine gönderebilir¹¹. Nitekim 6217 sayılı Kanun m. 30 ile Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na ilave edilen Geçici m. 3'ün Adalet Komisyonu Raporunda bölge adliye mahkemelerinin faaliyete geçmesinden önce aleyhine teyiz yoluna başvurulmuş olan kararlar hakkında Yargıtay tarafından kanun yolu incelemesi yapılacağı ve bu dosyalar ve işlerin bölge adliye mahkemelerine gönderilmeyeceği belirtilmiştir. Keza 20 Temmuz 2016 tarihinden önce karar düzeltme yoluna başvurulmuşsa da bu tarih ve sonrasında Yargıtay'da karar düzeltme incelemesine devam edilir. Geçici m. 3/2'nin önceki metninde "*aleyhine teyiz yoluna başvurulmuş kararlardan*" söz edilmesi tereddüt uyandırmamalıdır. Zira hükmün devamında karar düzeltme hükümlerinin de yer aldığı Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun 427 ilâ 454. maddelerine atıf yapılmıştır. Yargıtay'ca 20 Temmuz 2016 ve sonrasında onama kararı verilirse, koşulları mevcutsa karar düzeltme yoluna başvurulabilir¹².

20 Temmuz 2016 tarihinden önce teyiz başvurusunda bulunulmuş, 20 Temmuz 2016 tarihi ve sonrasında Yargıtay'ca bozma kararı verilmişse, Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun kanun yolu hükümlerinin uygulanmasına devam edilir. Geçici m. 3/2'nin önceki ve mevcut metninde geçen "*kesinleşinceye kadar*" ifadesi ile istinaf hükümleri uygulanmaya başlasa bile, önceki kanun yolu hükümlerine tâbi olan dosyaların kesinleşene kadar önceki kanun yoluna tâbi olmaya devam etmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır¹³. Buna göre, 20 Temmuz 2016 ve sonrasında onama veya

¹¹ **Pekcanitez, Hakan/Atalay, Oğuz/Özekes, Muhammet:** Medenî Usûl Hukuku Ders Kitabı (Ders Kitabı), 4. Bası, Ankara 2016, s. 88, 89.

¹² **Yılmaz, Zekeriya:** 6100 Sayılı Kanunun (HMK) Geçici 3. Maddesinin Uygulamada Yol Açtığı Sorunlar ve Tereddütler Üzerine Bazı Değerlendirmeler, MİHDER 2014/1, s. 41; **Taşpınar Ayvaz,** s. 441; **Kuru, Baki:** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medenî Usul Hukuku (Medenî Usul), İstanbul 2016, s. 752.

¹³ **Pekcanitez, Hakan/Atalay, Oğuz/Özekes, Muhammet:** Medenî Usûl Hukuku (Medenî Usûl), 14. Bası, Ankara 2013, s. 80, 81, 932, 933; **Özekes,** s. 62; **Karlı,** s. 783; **Görgün, L. Şanal:** Medenî Usûl Hukuku, 3. Bası, Ankara 2014, s. 410, 411; **Yılmaz-Şerh,** s. 1790; **Sungurtekin Özkan,** s. 363; **Ulukapı,** s. s. 431; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz,** s. 581,

bozma kararını takiben koşulları varsa karar düzeltme yoluna başvurulabilir. Dosya, kararı bozulan ilk derece mahkemesine gönderilir. İlk derece mahkemesi, ister direnme kararı ister bozmaya uyma üzerine yapacağı yeni tahkikattan sonra yeni bir karar versin, yine temyiz ve karar düzeltme yoluna başvurulabilir. 20 Temmuz 2016 ve sonrasında ilk derece mahkemesince yeni bir karar verilmesi, yeni kanun yolu hükümlerinin uygulanmasına imkân vermez. Böylece Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun temyiz ve karar düzeltme hükümleri uzunca bir müddet uygulanmaya devam edileceğinden, Yargıtay'da incelenmekte olan dosyaların bölge adliye mahkemelerine devredilerek bu mahkemelerin büyük bir iş yükü altına girmeleri önlenmiştir¹⁴.

II. 20 Temmuz 2016 Tarihinden Önce Başlayan Kanun Yoluna Başvuru Süresinin 20 Temmuz 2016 Tarihi ve Sonrasında Sona Erecek Olması İhtimalinde Başvurulacak Kanun Yolu

1. 20 Temmuz 2016 Tarihi Öncesinde Başvurulacak Kanun Yolu

Kanun yoluna başvuru süresi 20 Temmuz 2016 tarihinden önce başlayan bir dosyada süre, 20 Temmuz 2016 ve sonrasında sona erecek olmakla birlikte, bu tarihten önce kanun yoluna başvurulmak istendiğinde, 20 Temmuz 2016 tarihine kadar 1086 sayılı Kanun'un temyize ilişkin yürürlükteki hükümlerinin uygulanmasına devam olunacağına ilişkin Geçici m. 3/1 uygulama alanı bulur. Bu durumda, en geç 19 Temmuz 2016 tarihinde temyiz kanun yoluna başvurulacağına şüphe yoktur¹⁵. Sürenin 20 Temmuz 2016 tarihinden önce sona ermesi ile bu tarih ve sonrasında sona ermesi bakımından bir farklılık bulunmamaktadır. Kaldı ki 20 Temmuz 2016 tarihinden önce istinaf hükümleri uygulanmaya başlanmadığı için, kararı veren ilk derece mahkemesine istinaf dilekçesi verme imkânı da hukuken mevcut değildir.

20 Temmuz 2016 tarihinden önce taraflardan biri temyiz kanun yoluna başvurur, karşı tarafın kanun yoluna başvuru süresinin sonu 20 Temmuz 2016 tarihi ve sonrasında denk gelirse, karşı taraf 20 Temmuz 2016'dan önce temyiz kanun yoluna başvurabilir. Keza karşı taraf, 6723 sayılı Kanun m. 34 ile değişik Geçici m. 3/2 karar tarihini esas aldığı için, 23 Temmuz 2016 tarihi ve sonrasında, temyiz kanun yoluna başvurabilir. Buna karşılık, karşı tarafın 20, 21 ve 22 Temmuz 2016 tarihlerinde başvuracağı kanun yolunun tespiti özellik

584; **Tanrıver**, s. 215; **Kuru-Medenî Usul**, s. 751; **Çiftçi, Murat Özgür**: Medeni Yargılama Hukukunda İstinaf, 3. Baskı, Ankara 2016, s. 48.

¹⁴ **Pekcanitez/Atalay/Özekes-Medenî Usûl**, s. 129.

¹⁵ **Taşpınar Ayvaz**, s. 442; **Özekes**, s. 63; **Tanrıver**, s. 215.

arz eder. Kanımızca karşı taraf, verilen kararın denetimi için temyiz kanun yoluna başvurulmamışcasına istinaf hükümlerinin zaman itibariyle uygulanmaya başlamasından hareketle istinaf kanun yoluna başvuramamalıdır. Onun, 20 Temmuz 2016'dan önce temyize giden tarafın tâbi olacağı usûle tâbi olması kaçınılmazdır¹⁶. Aksi takdirde taraflardan birinin ileri sürdüğü usûl veya esas yönünden yaptığı hataları Yargıtay'ın, karşı tarafın ileri sürdüğü ileri sürdüğü usûl veya esas yönünden yaptığı hataları ise bölge adliye mahkemesinin incelemesi gerekir ki, böyle bir yorum çelişik kararların verilmesine yol açar. Şu hâlde, Geçici m. 3/2'nin önceki hâlinin, 20 Temmuz 2016 tarihinden önce aleyhine temyiz yoluna başvurulmuş olan kararlar hakkında kesinleşinceye kadar "*henüz kanun yoluna başvurmamış karşı taraf*" için de 1086 sayılı Kanun'un kanun yolu hükümlerinin uygulanmasına devam olunacağı şeklinde yorumlanması gerektiği kanaatindeyiz.

2. 20, 21 ve 22 Temmuz 2016 Tarihlerinde Başvurulacak Kanun Yolu

Kanun yoluna başvuru süresi 20 Temmuz 2016 tarihinden önce başlayan bir dosyada süre, 20 Temmuz 2016 tarihi ve sonrasında sona eriyor ve istinaf hükümlerinin zaman itibariyle uygulanmaya başlandığı 20, 21 ve 22 Temmuz 2016 tarihlerinden birinde kanun yoluna başvurulmak istendiğinde, Geçici m. 3/2'nin önceki hâlinin uygulanması gerekir. Çünkü Geçici m. 3/2'nin yeni hâli 23 Temmuz 2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Karar, 20 Temmuz 2016 tarihinden önce verilmiş olsa da, kanun yoluna başvuru süresinin bu tarih ve sonrasında sona erecek olması ihtimalinde, başvurulacak kanun yolunun tespitinde Geçici m. 3/1 ve Geçici m. 3/2'nin karşıt kavram kanıtından hareket edilebilir. Gerçekten 20 Temmuz 2016 tarihinden önce aleyhine temyiz kanun yoluna başvurulmuş kararlar hakkında, önceki kanun yolu hükümlerinin uygulanacak olmasından, temyiz kanun yoluna başvurulmamış kararlar hakkında da yeni kanun yolu hükümlerinin uygulanacağı; Resmî Gazete'de ilan edilecek göreve başlama tarihine kadar, 1086 sayılı Kanun'un temyize ilişkin yürürlükteki hükümlerinin uygulanmasına devam olunacak olmasından da, bu tarih ve sonrasında 1086 sayılı Kanun'un hükümlerinin uygulanmayacağı, bu hükümlerin yerini Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun istinaf ve istinaf sonrası temyiz hükümlerinin alacağı çıkarılabilir. Şu hâlde, 20, 21 ve 22 Temmuz 2016 tarihlerinde istinaf kanun yoluna başvurulabilir¹⁷.

¹⁶ Özekes, s. 64.

¹⁷ Taşpınar Ayvaz, s. 442, 443; Özekes, s. 63. Ayrım yapmaksızın 20 Temmuz 2016 tarihinden önce verilen ilk derece mahkemesi kararları için HUMK'taki temyiz ve karar düzeltmeye ilişkin hükümlerin uygulanacağı yönünde bkz. Kuru-Medenî Usul, s. 749, 750; Çiftçi, s. 48.

Bu noktada, 6723 sayılı Kanun m. 34 ile Geçici m. 3'ün 2. fıkrasına ilave edilen *"bu kararlara ilişkin dosyalar bölge adliye mahkemelerine gönderilemez"* tümcesi, 20 Temmuz 2016 tarihinden verilen bir karara karşı 20, 21 ve 22 Temmuz 2016 tarihlerinden birinde istinaf kanun yoluna başvurulmuş olma ihtimali için değerlendirilmelidir. Anılan tümcede geçen *"bu kararlara ilişkin"* ifadesi ile 20 Temmuz 2016 tarihinden önce karara bağlanmış dosyalar kastedildiğine göre, 20, 21 ve 22 Temmuz 2016 tarihlerinde istinaf kanun yoluna başvurulmuş olması ihtimalini de içine almak suretiyle zaman itibariyle uygulama ile ilgili Geçici m. 3/2'nin yeni hâlinin 20 Temmuz 2016 tarihine kadar yürürlüğe girememesinin sonuçları bertaraf edilmeye mi çalışılmaktadır? Başka bir deyişle, burada *"20 Temmuz 2016 tarihinden önce karar verilmiş olma"* kriteri, hükmün Resmî Gazete'de yayımlandığı 23 Temmuz 2016 tarihinde değil de, 20 Temmuz 2016'dan önce yürürlüğe girmiş olsaydı kanun yoluna başvuru aşamasındaki dosyalar hangi hukukî rejime tâbi olacak idi ise o rejimi tesis etmek mi amaçlanmıştır? Kanımızca bu soruya olumsuz yanıt vermek gerekir. 6723 sayılı Kanun m. 34 ile eklenen bu tümce ile ilgili Hükümet Gerekçesinde geçen *"bununla birlikte oluşabilecek tereddütlerin önüne geçilebilmesi amacıyla istinaf mahkemelerinin faaliyete geçmesinden önce verilen kararlara ilişkin dosyaların Yargıtay tarafından istinaf mahkemelerine gönderilemeyeceği vurgulanmaktadır"* şeklindeki tümceden, 20 Temmuz 2016 tarihinden önce temyiz edilmiş kararlar bakımından Yargıtay'dan bölge adliye mahkemelerine dosya intikalinin engellenmek istendiği anlaşılmaktadır. Ne var ki, Geçici m. 3/2'nin kanunlaşan *"bu kararlara ilişkin dosyalar bölge adliye mahkemelerine gönderilemez"* tümcesinde, Hükümet Gerekçesinden farklı olarak özneye yer verilmemiş, hangi mahkemenin dosyaları bölge adliye mahkemelerine gönderemeyeceği belirtilmemiştir. Hükümet Gerekçesindeki ifadelerin hükmün yorumlanmasında bağlayıcı olmadığı ileri sürülse bile aksine düşünme imkânı yoktur. Zira istinaf kanun yoluna başvurularak yeni hükümlere tâbi kılınan bir dosyanın, sonradan çıkan bir kanun ile eski hükümlere tâbi kılınması, Geçici m. 3/2'nin yeni hâlinin geçmişe etkili uygulanması sonucunu doğurur. Oysa 23 Temmuz 2016 tarihinde yürürlüğe giren bu yeni hükmün zaman itibariyle uygulanması hususunda özel bir düzenleme yapılmamış, Kanun'un yayımı tarihinde yürürlüğe gireceği kabul edilmiştir. Ayrıca 1 Temmuz 2016 tarihinde kabul edilen bu hükmün, 20 Temmuz 2016 tarihinden önce yürürlüğe girerek istinaf hükümlerinin zaman itibariyle uygulanmasını değiştireceği varsayımından hareket edilmişse de, yayımlanması 23 Temmuz 2016 tarihini bulmuştur. Bu varsayım

gerçeklemediğine göre, 20, 21 ve 22 Temmuz 2016 tarihlerinde farklı bir hukukî rejimin geçerli olması kaçınılmazdır. Bu durumda, Geçici m. 3/2'ye eklenen “*bu kararlara ilişkin dosyalar bölge adliye mahkemelerine gönderilemez.*” tümcesinin, “*20 Temmuz 2016 tarihinden önce verilmiş kararlara karşı 23 Temmuz 2016 tarihinden itibaren istinaf kanun yoluna başvurulsa bile, ilk derece mahkemesince dosya re’sen bölge adliye mahkemesine gönderilemez*” şeklinde yorumlanabilir.

Önemle belirtmek gerekir ki, burada 20 Temmuz 2016 tarihinden önce başlayan kanun yoluna başvuru süresinin 20 Temmuz 2016 tarihi ve sonrasında sona erecek olması ve 20, 21 ve 22 Temmuz 2016 tarihlerinden birinde başvurulacak kanun yolunun hangisi olduğu belirlenmeye çalışılmaktadır. İlk derece mahkemesi kararını bu tarihlerden birinde vermişse, Geçici m. 3/1’in karşı kavramından hareketle artık istinaf hükümleri uygulanmaya başlandığı için, hem anılan tarihlerde hem de 23 Temmuz 2016 ve sonrasında istinaf kanun yoluna başvurulabilir.

20 Temmuz 2016 tarihine kadar Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu’nun kanun yolu hükümlerine tâbi bir dosyanın, 20, 21 ve 22 Temmuz 2016 tarihlerinde Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun kanun yolu hükümlerine tâbi olmasının, kanun yoluna başvuru süresi bakımından pratik bir sonucu vardır. Önceki kanun yolu sisteminde kural olarak asliye hukuk mahkemelerinin kararlarına karşı 15 gün, sulh hukuk mahkemesinin kararlarına karşı 8 gün içinde temyiz kanun yoluna başvurulabiliyor iken, yeni kanun yolu sisteminde asliye hukuk-sulh hukuk ayrımı yapılmaksızın istinaf süresi kural olarak 2 hafta olarak belirlenmiştir¹⁸. Kanun yoluna başvuru süresi 20 Temmuz 2016 tarihinden önce başlamış bir dosyada, bu tarihten önce temyiz kanun yoluna başvurulmuşsa, asliye hukuk mahkemeleri için 15 gün, sulh hukuk mahkemeleri için 8 günlük süre dikkate alınır. Buna karşılık, 20, 21 ve 22 Temmuz 2016 tarihlerinde kanun yoluna başvurulmuşsa, Geçici m. 3/2’nin önceki hâlinin karşıt kavramından hareketle istinaf hükümleri uygulanacağından, istinafa başvurunun süresinde olup olmadığı incelenirken, gerek asliye hukuk gerekse sulh hukuk mahkemesi için 20 Temmuz 2016 tarihinden önceye denk gelen kanun yoluna başvuru süresinden başlangıcından itibaren 2 hafta içinde başvurulup başvurulmadığına bakılır.

¹⁸ İki haftalık istinafa başvuru süresinin bazı istisnaları vardır. Örneğin, hâkimin reddine ilişkin olarak merci tarafından verilen kararlara karşı tefhim veya tebliğden itibaren 1 hafta içinde istinaf kanun yoluna başvurulabilir (HMK m. 43/2). Asliye ve sulh hukuk mahkemelerinde 2 haftalık istinafa başvuru süresinin istisnaları için bkz. **Çiftçi**, s. 110 vd.

20 Temmuz 2016 tarihinden önce 15 veya 8 günlük temyiz süreleri gün olarak belirlendiği için, süreler hesaplanırken tebliğ veya tefhim edildiği gün hesaba katılmaz (HMK m. 92/1). Buna karşılık 20, 21 ve 22 Temmuz 2016 tarihinde dikkate alınacak 2 haftalık istinaf süresi hafta olarak belirlenmiş bir süre olduğu için, tebliğ veya tefhim edildiği günün hesaba katılması söz konusu olmaz; sürenin 20 Temmuz 2016 tarihinden önce başladığı güne son hafta içindeki karşılık gelen günün tatil saatinde süre biter (HMK m. 92/2).

20, 21 ve 22 Temmuz 2016 tarihlerinde 2 haftalık istinaf süresinin uygulanacak olmasının, sulh hukuk mahkemesinin kararlarına karşı kanun yoluna başvuru süresini az da olsa uzatacağını belirtmek gerekir. Örneğin, sekiz günlük temyiz kanun yoluna başvuru süresi 20 Temmuz 2016 tarihinde sona eriyorsa, sürenin son günü istinaf hükümleri uygulanmaya başlandığı için, 20, 21 ve 22 Temmuz 2016 tarihlerinde istinaf kanun yoluna başvuru süresi 2 hafta olarak hesaplanır ve 21 ve 22 Temmuz 2016 tarihlerinde de sulh hukuk mahkemesinin kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurulabilir. Buna karşılık, süre en geç 19 Temmuz 2016 tarihinde sona ermişse, sürenin yeni kanun yolu sisteminde 2 hafta olduğundan bahisle 20, 21 ve 22 Temmuz 2016 tarihlerinden birinde, istinaf kanun yoluna başvurulamaz. Önceki kanun döneminde tamamlanmış olan bir işlem, yeni kanun döneminde canlandırılmaz.

20 Temmuz 2016 tarihine kadar Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun kanun yolu rejimine tâbi bir dosyanın, 20, 21 ve 22 Temmuz 2016 tarihlerinde Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun kanun yolu rejimine tâbi olmasının, kanun yoluna başvuruda parasal sınır bakımından da bir pratik sonucu vardır. 2016 yılı için temyize başvuru sınırı 2.190 Türk Lirası iken, istinafa başvuruda parasal sınır 1.500 Türk Lirası'dır. 20, 21 ve 22 Temmuz 2016 tarihlerinde istinaf kanun yoluna başvurulduğunda, ilk derece mahkemesinde aleyhe sonuçlanan kısmın miktar veya değerinin 1.500 Türk Lirası'nı geçip geçmediğine bakılır¹⁹.

¹⁹ 2 Aralık 2016 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 6763 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun m. 41, iş ve icra mahkemeleri dışındaki hukuk mahkemelerindeki istinaf sınırını 1.500 Türk Lirası'ndan 3.000 Türk Lirası'na yükseltmiş, manevî tazminat davalarında parasal sınırı kaldırarak tüm kararlara karşı istinaf kanun yolunu açmıştır. İstinaf hükümleri yürürlüğe gireli henüz 6 ay dahi olmamışken, parasal sınırın makul bir sebep yokken iki katına çıkarılması, hak arama hürriyetinin (AY m. 36) bir uzantısı olan kanun yoluna başvuru hakkını ölçsüz bir şekilde kısıtladığı gibi, hak arayanların hangi parasal sınıra tâbi olduklarını belirlemelerinde ciddi bir güçlüğü düşürülmeleri itibarıyla de hukukî güvenlik ilkesini (AY m. 2) ihlâl etmiştir. Bunun yanında m. 44 ile HMK'ya Ek 1. madde eklenerek HMK'daki tüm parasal sınırların yeniden değerlendirilme oranında artırılması suretiyle uygulanması kabul edilmiş, ayrıca istinafa

Bu başlık altında son olarak, 20 Temmuz 2016 tarihinden itibaren başlayan adli tatilin sürelerine etkisinin değerlendirilmesinde fayda görüyoruz²⁰. Her şeyden önce belirtmek gerekir ki, 15 Temmuz 2016 tarihinde yaşanan darbe girişiminin ardından adli tatil iptal edilmiş değildir. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Genel Sekreterliğince “*Yıllık İzinler ile 2016 Yılı Yıllık Ara Verme İşlemlerinin İptal Edilmesine İlişkin Duyuru*” başlıklı 16 Temmuz 2016 tarihli duyuruda,

“Ülkemizde yaşanan son olaylar nedeniyle;

1- Yıllık izinli bulunan veya yıllık izin gönderilen tüm hâkim ve Cumhuriyet savcılarının yıllık izin onayları iptal edilmiş olup, izinli bulunan tüm hâkim ve Cumhuriyet Savcılarının izinlerini keserek derhal görevlerine başlamalarına,

ilişkin parasal sınır artışlarında hükmün verildiği tarihteki miktar esas alınmıştır. Bu durumda, iş ve icra mahkemeleri dışındaki hukuk mahkemelerinde 20 Temmuz 2016 ilâ 1 Aralık 2016 tarihleri arasında verilen nihai kararlar hakkında istinaf sınırı 1.500 Türk Lirası, 2 Aralık 2016 tarihi ve sonrasında verilen nihai kararlar hakkında istinaf sınırı ise 3.000 Türk Lirası’dır. Parasal sınır artışının zaman itibarıyla uygulanmasında “*karar tarihi*” esas alındığı için parasal sınır artışının yürürlüğe girdiği 2 Aralık 2016 tarihinde, meblağ/değeri 1.500 Türk Lirası’nın üzerinde 3.001 Türk Lirası’na kadar olan talepler için bölge adliye mahkemelerinde devam eden istinaf incelemelerine 2 Aralık 2016 tarihi ve sonrasında da devam edilir. Keza 2 Aralık 2016 tarihinden önce karar verilmiş, ancak henüz istinaf kanun yoluna başvurulmamışsa, bu tarih ve sonrasında yapılacak istinaf başvurusunda parasal sınır yine 1.500 Türk Lirası’dır. İcra mahkemelerinden farklı olarak (İİK Ek madde 1/2) kararın kesinleşmesine kadar ilk kararın verildiği tarihteki parasal sınır esas alınmaz. Buna göre 20 Temmuz 2016 ilâ 1 Aralık 2016 tarihleri arasında meblağ/değeri 1.500 Türk Lirası’nın üzerinde, 3.001 Türk Lirası’nın altında verilen nihai kararlar bölge adliye mahkemesince kaldırılıp davanın yeniden görülmesi için dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesine karar verilirse (HMK m. 353/1-a), ilk derece mahkemesince 2 Aralık 2016 tarihi ve sonrasında verilecek karar için o tarihteki parasal sınır dikkate alınmalıdır.

Önemle belirtmek gerekir ki, 2 Aralık 2016 tarihinde yürürlüğe giren 3.000 Türk Liralık parasal sınır 31 Aralık 2016 tarihine kadar verilecek kararlar için geçerlidir. Yeni HMK Ek madde 1 uyarınca 1 Ocak 2017 tarihinden itibaren parasal sınır arttırılarak uygulanacaktır. 11 Kasım 2016 tarihli ve 29885 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 474)’nde 2016 yılı için yeniden değerlendirme oranı % 3,83 olarak belirlenmiştir. Buna göre, 2017 yılında mahkemenin kararına konu olan alacak, hak veya malın değer veya miktarının 3.110 Türk Lirası’nı geçmesi (yani, en az 3.111 Türk Lirası) olmak şartıyla istinaf kanun yoluna başvurulabilir. Keza 2 Aralık 2017 tarihi ve sonrasında 1 Ocak 2017 tarihinden önce mahkemece karar verilmiş, ancak henüz istinaf kanun yoluna başvurulmamışsa, 1 Ocak 2017 tarihinden sonra yapılacak istinaf başvurusunda parasal sınır, yine 3.000 Türk Lirası’dır.

İcra mahkemelerinde yeni parasal için bkz. aşa. B, I. İş mahkemelerinde yeni parasal sınır için bkz. aşa. B, II.

²⁰ Adli tatilde istinaf süresinin işlemesi ile ilgili ayrıntılı açıklama için bkz. Çiftçi, s. 145 vd.

2- İlk derece mahkemelerinde 2016 Yılı Yıllık Ara Verme döneminde yıllık ara vermeden yararlanacağı bildirilen tüm hâkim ve Cumhuriyet savcılarının yıllık ara verme işleminin iptaline karar verilmiştir.”

denilmektedir.

Görüleceği üzere, duyurunun konusu adli tatil döneminde de tüm hâkim ve savcılarının görevlerinin başında bulunmalarına ve izin kullanamamalarına ilişkindir. Başlıkta geçen “*yıllık ara verme işlemlerinin iptali*” ifadesi ile adli tatilde görülemeyecek davalara bakılmaya devam edileceği ve adli tatilin sürelerine etkisinin uygulanmayacağı kastedilmemiştir. Bu durumda, 20 Temmuz 2016 tarihinden önce kanun yoluna başvuru süresi başlamış olan dava veya iş, adli tatilde görülemeyecek bir dava veya iş ise (yani adli tatile tâbi ise), adli tatilin sürelerine etkisine ilişkin Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 104 uygulama alanı bulur ve kanun yoluna başvuru süresi adli tatilin bittiği günden itibaren 1 hafta uzar. Bu ihtimalde, adli tatilin bitiminden itibaren Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu’na göre temyiz kanun yoluna başvurulabilir. Zira 20 Temmuz 2016 tarihinden önce verilen karara karşı yalnız 20, 21 ve 22 Temmuz 2016 tarihlerinde istinaf kanun yoluna başvurulabilir. Sonraki tarihlerde, bu arada adli tatilin bittiği günden itibaren 1 hafta içinde, artık kararın verildiği tarihi esas alan Geçici m. 3/2’nin yeni hâli dikkate alınacağı için, başvurulacak kanun yolu temyizdir. Adli tatilde görülebilecek bir dava veya iş için ise (yani dosya, adli tatile tâbi değilse), 20 Temmuz 2016 tarihinden önce başlayan kanun yolu süresi, adli tatilin bittiği günden itibaren 1 hafta uzamaz. 20, 21 ve 22 Temmuz 2016 tarihlerinde istinaf, sonraki tarihlerde ise temyiz kanun yoluna başvurulabilir.

3. 23 Temmuz 2016 ve Sonrasında Başvurulacak Kanun Yolu

Kanun yoluna başvuru süresi istinaf hükümlerinin henüz uygulanmadığı 20 Temmuz 2016 tarihinden önce başlamış, ancak sürenin bu tarihten sonra sona ermesi halinde gündeme gelebilecek bir diğer ihtimal de, Geçici m. 3/2’nin yeni halinin yürürlüğe girdiği 23 Temmuz 2016 tarihi ve sonrasında kanun yoluna başvurulmasıdır. 23 Temmuz 2016 ve sonrasında kanun yoluna başvurulmak istendiğinde, Geçici m. 3/2’nin yeni hali uygulama alanı bulacağından, kararın verildiği tarih kriteri esas alınır ve 20 Temmuz 2016 tarihinden önce verilen kararlar bakımından, istinaf hükümlerinin uygulandığı 23 Temmuz 2016 ve sonrasında da yine Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu’nun önceki kanun yolu hükümleri uygulanır. Bu durumda, temyiz kanun yoluna başvurulur, temyiz süresi ve temyize başvuruda parasal sınır

Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'na göre belirlenir. Temyiz süresinin kural olarak asliye hukuk mahkemeleri için 15, sulh hukuk mahkemeleri için 8 gün olduğu dikkate alındığında, bu son ihtimal ile temyiz süresi, asliye hukuk mahkemeleri için 9 Temmuz 2016 ilâ 19 Temmuz 2016, sulh hukuk mahkemeleri için 16 Temmuz 2016 ilâ 19 Temmuz 2016 tarihleri arasında işlemeye başlamışsa ve 23 Temmuz 2016 tarihi ve sonrasında kanun yoluna başvurulmak istendiğinde karşılaşılabilecektir. Asliye hukuk mahkemelerinde 9 Temmuz 2016, sulh hukuk mahkemelerinde 16 Temmuz 2016 tarihinde başlayan temyiz süresinin son günü 23 Temmuz 2016 Cumartesi günü olduğu ve sürenin son günü resmî tatile denk geldiği için, en geç 25 Temmuz 2016 Pazartesi günü kanun yoluna başvurulabilir. Şüphesiz bu ihtimalde de başvurulacak kanun yolu yine temyiz olacaktır. Yukarıda ifade edildiği üzere, asliye ve sulh hukuk mahkemesinin kararları için aynı dönem zarfında temyiz süresi işlemeye başlamış ve Geçici m. 3/2'nin önceki hâlinin yürürlükte olduğu 19 Temmuz 2016 tarihine kadar kanun yoluna başvurulmak istenmişse, istinaf hükümleri henüz uygulanmaya başlanmadığı için yine Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu hükümleri uygulama alanı bulur ve temyiz kanun yoluna başvurulabilir²¹.

Geçici m. 3'ün yeni hâlinde benimsenen “*bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihinden önce verilen kararlar*” kriteri, karara yüklenecek anlama göre farklı şekillerde yorumlanmaya müsaittir. Zira kararın verildiği tarih; kısa kararın tefhim tarihi, gerekçeli kararın yazıldığı tarih veya gerekçeli kararın tarafa tebliğ edildiği tarih olarak kabul edilebilir. Zaman itibariyle uygulama hükmünün konusu, başvurulacak kanun yolunun tespiti. Kanun yoluna başvuru süresinin ne zaman başladığının bu açıdan önemi bulunmamaktadır. Çünkü gerekçeli kararın tebliği, kanun yoluna başvuru süresinin başlamasında önem arz eder. Bu nedenle, kanımızca hükümde geçen “*karar*” sözcüğü ile kısa karar kastedilmektedir. Gerekçeli kararın sonraki bir tarihte yazılması ile kanun yoluna başvuracak tarafa tebliği, hatta duruşma yapılmaksızın dosya üzerinden karar verilmesi yahut duruşma yapılsa bile tarafın hüküm duruşmasında hazır bulunmaması, başvurulacak kanun yolunun belirlenmesinde rol oynamaz. Çünkü tespiti gereken husus, sadece hangi kanun yoluna başvurulacağıdır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 297. maddesinde hükümde hangi hususların yer alacağı tek tek sayılmıştır. Bu maddenin -d bendinde hükmün verildiği tarihin yazılacağı belirtildikten sonra, -e bendinde ayrıca gerekçeli kararın yazıldığı tarihin de yer alması gerektiği

²¹ Bkz. yuk. A, I.

ifade edilmiştir. Gerekçeli kararın yazıldığı tarih, çoğu zaman hükmün verildiği tarihten sonra olur. Geçici m. 3 bağlamında sadece kanun yoluna başvuracak olan tarafın aleyhine verilmiş olan karar önem taşıdığından, başvurulacak kanun yolunun belirlenmesi bakımından gerekçeli kararı yazıldığı tarih ya da bu gerekçeli kararın tebliğ tarihi önem taşımaz. Bu durumda, ister duruşmalı olarak ister dosya üzerinden 20 Temmuz 2016 tarihinden önce karar verilmişse, kısa kararın tarafa verilmesi veya gerekçeli kararın yazılması ve tarafa tebliğ edilmesi 20 Temmuz 2016 ve sonrasına denk gelse bile yine hüküm kesinleşinceye kadar temyiz ve karar düzeltme hükümleri uygulanır ve istinaf kanun yoluna başvurulamaz.

Geçici m. 3/2'nin yeni hükmü çerçevesinde 20 Temmuz 2016 tarihinden önce verilen karara karşı 23 Temmuz 2016 ve sonrasında temyiz başvurusunda bulunulmuşsa, Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun kanun yolu hükümlerinin uygulanmasına devam edilir. Geçici m. 3/2'nin yeni metninde geçen "*kesinleşinceye kadar*" ifadesi ile istinaf hükümleri uygulanmaya başlansa bile, önceki kanun yolu hükümlerine tâbi olan dosyaların kesinleşene kadar önceki kanun yoluna tâbi olmaya devam etmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır. Buna göre, 23 Temmuz 2016 ve sonrasında temyiz yoluna başvurulmuşsa, koşulları varsa ardından karar düzeltme yoluna da başvurulabilir. Yargıtay'ca bozma kararı verilirse, dosya, kararı bozulan ilk derece mahkemesine gönderilir. İlk derece mahkemesi, ister direnme kararı ister bozmaya uyma üzerine yapacağı yeni tahkikattan sonra yeni bir karar versin, yine temyiz ve karar düzeltme yoluna başvurulabilir. 23 Temmuz 2016 ve sonrasında ilk derece mahkemesince yeni bir karar verilmesi, yeni kanun yolu hükümlerinin uygulanmasına imkân vermez, böylece Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun temyiz ve karar düzeltme hükümleri uzunca bir müddet uygulanmaya devam edilir²².

B. İstinaf Hükümlerinin Zaman İtibariyle Uygulanması İle İlgili Özel Hükümler

I. İcra Mahkemelerinde İstinaf Hükümlerinin Zaman İtibariyle Uygulanması

Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun yürürlükte olduğu 2005 yılında 5311 sayılı Kanun ile İcra ve İflâs Kanunu'nda değişikliğe gidilerek istinaf kanun yolu kabul edilmiş, istinaf hükümlerinin zaman itibariyle uygulanması,

²² Pekcanitez/Atalay/Özekes-Ders Kitabı, s. 561.

İcra ve İflâs Kanunu'na ilave edilen Geçici m. 7 ile düzenlenmiş; ancak bölge adliye mahkemeleri göreve başlayamadığı için bu hükümler uygulanamamıştır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu, Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun istinaf hükümlerini yürürlükten kaldırıp yeni hükümler getirdiği gibi, Geçici m. 3 ile zaman itibariyle uygulama yeniden düzenlenmiştir. Buna karşılık, İcra ve İflâs Kanunu'nda istinaf ve zaman itibariyle uygulama hükümlerine dokunulmamıştır. Bu nedenle, İcra ve İflâs Kanunu'na ilave edilen Geçici m. 7 halen yürürlüktedir ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu Geçici m. 3'e nazaran özel hüküm niteliğindedir.

İcra ve İflâs Kanunu Geçici m. 7'nin kanunlaşma süreci incelendiğinde, Hükümetin teklif ettiği metinden farklı bir metnin kanunlaştığı görülmektedir. Hükümetin teklif ettiği Geçici m. 5'te, bölge adliye mahkemelerinin Resmî Gazete'de ilan edilecek göreve başlama tarihinde, Yargıtay'da incelenmekte bulunan ve henüz karara bağlanmamış olan davaların bölge adliye mahkemelerine gönderileceği, Yargıtay icra ve iflâs dairesi ile Hukuk ve Ceza Genel Kurulları tarafından karara bağlanmış dava dosyaları bakımından istinaf yoluna ilişkin hükümlerin uygulanmayacağı, bu dava dosyaları hakkında mahkemelerin ısrar veya yeniden hüküm kurmak suretiyle verdikleri kararlar hakkında İcra ve İflâs Kanunu'nun bu Kanunla yapılan değişiklikten önceki temyize ilişkin hükümleri uyarınca yalnız temyiz yoluna başvurulabileceği; Geçici m. 6'da ise bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihine kadar, İcra ve İflâs Kanunu'nun temyize ilişkin yürürlükteki hükümlerinin uygulanmasına devam olunacağı düzenlenmiştir. Dikkat edilirse, Hükümetin teklif ettiği metinde karar tarihi esas alınmamıştır. Bu durumda, 20 Temmuz 2016 tarihinden önce verilen bir icra mahkemesinin kararına karşı en geç 19 Temmuz 2016 tarihinde önceki kanun yolu hükümlerine göre temyize, temyiz süresinin 20 Temmuz 2016 ve sonrasında sona ermesi ihtimalinde bu son tarihten itibaren istinaf kanun yoluna başvurulacak idi. Ancak Adalet Komisyonu'nda Geçici m. 5 ve 6 tek bir maddede birleştirilerek yeni bir metin teklif edilmiş ve bu teklif Geçici m. 7 olarak kabul edilip kanunlaşmıştır:

“Bölge adliye mahkemelerinin, 26.9.2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanununun geçici 2 nci maddesi uyarınca **göreve başlama tarihinden önce verilen kararlar hakkında**, kesinleşinceye kadar İcra ve İflâs Kanununun bu Kanunla yapılan değişiklikten önceki temyiz ve karar düzeltmeye ilişkin hükümleri uygulanır.”

Kanunlaşan metin, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Geçici m. 3'ün yeni hâli ile aynıdır. İstinaf hükümlerinin zaman itibariyle uygulanmasında kararın verildiği tarih olarak tek kriter benimsenmiş, 20 Temmuz 2016 tarihinden önce kararın temyiz edilmiş olması aranmamıştır. Buna göre bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihi olan 20 Temmuz 2016 tarihinden önce (en geç 19 Temmuz 2016 günü) icra mahkemelerince verilen kararlara karşı temyiz, buna karşılık 20 Temmuz 2016 tarihi ve sonrasında verilen kararlara karşı ise istinaf kanun yoluna başvurulabilir²³.

Yukarıda belirtildiği üzere, “20 Temmuz 2016 tarihinden önce verilen karar” icra mahkemesince kısa kararın verilmesi olarak anlaşılmalıdır²⁴. Gerekçeli kararın sonraki bir tarihte yazılması ile kanun yoluna başvuracak tarafa tebliği, hatta icra mahkemesinde duruşma yapılmaksızın dosya üzerinden karar verilmesi yahut duruşma yapılsa bile tarafın hüküm duruşmasında hazır bulunmaması, başvurulacak kanun yolunun belirlenmesinde rol oynamaz. Zira zaman itibariyle uygulama hükmünün konusu hangi kanun yoluna başvurulacağıdır. Kanun yoluna başvuru süresinin ne zaman başladığının bu açıdan önemi bulunmamaktadır. Bu durumda, icra mahkemesi ister duruşmalı olarak ister dosya üzerinden 20 Temmuz 2016 tarihinden önce karar vermişse, kısa kararın tarafa verilmesi veya gerekçeli kararın yazılması ve tarafa tebliğ edilmesi 20 Temmuz 2016 ve sonrasına denk gelse bile yine İcra ve İflas Kanunu'nun 5311 sayılı Kanun öncesindeki temyiz ve karar düzeltme hükümleri uygulanır ve istinaf kanun yoluna başvurulamaz.

20 Temmuz 2016 tarihinden önce verilen karar şekli anlamda kesinleşinceye kadar İcra ve İflas Kanunu'nun 5311 sayılı Kanun öncesindeki temyiz ve karar düzeltme hükümlerinin uygulanmasına devam edilir. Buna göre, Yargıtay'ın temyiz incelemesi sonunda verdiği karara karşı, koşulları varsa karar düzeltme yoluna başvurulabilir; bozma kararı üzerine dosya kendisine gönderilen icra mahkemesinin direnme veya bozmaya uyma üzerine vereceği karara karşı yine temyiz ve ardından karar düzeltme yoluna başvurulabilir²⁵.

İcra mahkemesinin 20 Temmuz 2016 tarihinden önce verdiği kararın 10 günlük temyiz süresi 20 Temmuz 2016 tarihi ve sonrasında sona erecek olsa

²³ **Kuru, Baki:** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku (İcra ve İflâs), İstanbul 2016, s. 53, 54, 467.

²⁴ Bkz. yuk. A, II, 3.

²⁵ **Kuru-İcra ve İflâs**, s. 468; **Çiftçi**, 48.

da, Geçici m. 7 karar tarihini esas aldığı için yine temyiz kanun yoluna başvurulabilir. Ancak icra mahkemesine arz edilen hususlar ivedi işlerden sayıldığı (İİK m. 18/1) ve kanunlarda ivedi olduğu belirtilen dava ve işlere adli tatilde bakılmaya devam edildiği için (HMK m. 103/1-h), 20 Temmuz 2016'dan önce başlayan 10 günlük temyiz süre, Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 104 uyarınca adli tatilin bittiği günden itibaren bir hafta uzatılmış sayılmaz.

İstinafa başvuru süresi 20 Temmuz 2016 tarihi ve sonrasında da kural olarak tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren 10 gündür²⁶. İstinaf hükümlerinin zaman itibariyle uygulanması, bu açıdan bir özellik arz etmemektedir. İş mahkemelerinde de kanun yoluna başvuru süresi tefhim veya tebliğden itibaren başlamakla birlikte, gerekçeli karar tebliğ edilmeden kararın kesinleştirilmesini hak ihlali olarak kabul eden Anayasa Mahkemesi'nin (İkinci Bölüm) 20 Mart 2014 gün ve 2012/1034 Başvuru numaralı kararını²⁷ dikkate alan Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 21 Ocak 2015 tarihinde verdiği ilke kararında²⁸, iş mahkemesinin tefhim edilen kararı hükme ilişkin tüm hususları içermiyorsa, yani sadece hüküm özeti tefhim edilmiş ise temyiz süresinin tefhimden değil, tebliğden itibaren başlayacağı; hükme ilişkin tüm hususların gerekçesi ile birlikte tefhim edilemediği hâllerde gerekçeli kararın mutlaka taraflara tebliğ edilmesi gerektiği kabul edilmiştir. Anılan ilke kararının icra mahkemesi kararlarına karşı başvurulacak istinaf kanun yolu için de dikkate alınması gerekir.

İstinaf hükümlerinin zaman itibariyle uygulanmasında karar tarihinin esas alınmasının diğer bir pratik sonucu da, İcra ve İflas Kanunu'ndaki yeni istinaf hükümleri ile icra mahkemesi kararlarına karşı kanun yoluna başvurabilme imkânının genişletilmiş olmasıdır. Gerçekten İcra ve İflas Kanunu m. 363'ün önceki hâlinde hükümde belirtilen icra mahkemesi kararlarına karşı temyiz kanun yoluna başvurulabiliyor idi. İcra mahkemesinin 20 Temmuz 2016 tarihi ve sonrasında verdiği kararlara karşı ise istinaf yoluna başvurulamayacak olan kararlar sınırlı hâle gelmiş, böylelikle kanun yoluna başvuru imkânı asıl olarak kabul edilmiştir. Parasal sınır yönünden de 5311 sayılı Kanun esasen icra mahkemesi kararlarının hukukî denetimi imkânını genişletmiştir. 20 Temmuz 2016 öncesinde uygulanan temyize başvuruda

²⁶ İcra mahkemelerinde 10 günlük istinafa başvuru süresinin istisnaları için bkz. **Çiftçi**, s. 116.

²⁷ RG 24 Mayıs 2014, S. 28996. Bu konuda ayrıca bkz. Anayasa Mahkemesi, 26 Şubat 2015 tarihli, 2013/3954 başvuru numaralı kararı (RG 16 Nisan 2015 S. 29328).

²⁸ HGK, 21.1.2015, 2014/9-1438 E. 2015/580 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

parasal sınır 6.310 Türk Lirası idi. 5311 sayılı Kanun ile değişik İcra ve İflas Kanunu m. 363/1’te istinafa başvuruda parasal sınır 1.000 Türk Lirası olarak belirlenmiştir. 4949 sayılı Kanun ile İcra ve İflas Kanunu’na eklenen Ek madde 1 uyarınca bu parasal sınır, Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında arttırılarak uygulanmaktadır. 2016 yılı için icra mahkemesi kararlarının istinaf denetiminde parasal sınır, önceki kanun yolundaki temyiz sınırından oldukça düşük olup 2.190 Türk Lirası’dır. 20 Temmuz 2016 ve sonrasında verilecek kararda alacak, hak veya malın değer veya miktarının 2.190 Türk Lirası’nı geçmesi hâlinde (yani en az 2.191 Türk Lirası olması) istinaf kanun yoluna başvurulabilir.

2 Aralık 2016 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 6763 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun m. 3, icra mahkemelerinde istinaf sınırını 7.000 Türk Lirası’na yükseltmiştir. İstinaf hükümleri yürürlüğe gireli henüz 6 ay dahi olmamışken, parasal sınırın makul bir sebep yokken yaklaşık 3 katından fazla arttırılması, hak arama hürriyetinin (AY m. 36) bir uzantısı olan kanun yoluna başvuru hakkını ölçsüz bir şekilde kısıtladığı gibi, hak arayanların hangi parasal sınıra tâbi olduklarını belirlemelerinde ciddi bir güçlüğü düşürülmeleri itibariyle de hukukî güvenlik ilkesini (AY m. 2) ihlâl etmiştir. Parasal sınırı 7.000 Türk Lirası’na çeken 6763 sayılı Kanun’un zaman itibariyle uygulamasında da sorunlar yaşanması muhtemeldir. Zira değişikliğin derdest davalara etkisi açıkça düzenlenmemiş, bu Kanun’un yayımı tarihinde (derhal) yürürlüğe gireceğinin belirtilmesi ile yetinilmiştir (m. 47). Kanımızca her takvim yılı başında parasal sınır artışının zaman itibariyle uygulanmasını düzenleyen İcra ve İflâs Kanunu Ek madde 1/2, eldeki meseleye kıyasen uygulanabilir. Bu son hükme göre 363. maddenin her takvim yılı başından geçerli olmak üzere uygulanan parasal sınırın artışına ilişkin hükmü, artışın yürürlüğe girdiği tarihten önce icra mahkemesince nihaî olarak karara bağlanmış olan davalar ile Yargıtay’ın bozma kararı üzerine yeniden bakılan davalarda uygulanmaz. Bu durumda, icra mahkemelerince 20 Temmuz 2016 ilâ 1 Aralık 2016 tarihleri arasında verilen nihaî kararlar hakkında istinaf sınırı 2.190 Türk Lirası²⁹, 2

²⁹ “İstinaf yoluna başvuru sınırı her yıl takvim yılı başından itibaren yeniden tespit edilecektir. Buna göre 2016 yılı sonunda, yani 1.1.2017’den itibaren yeniden değerlendirme oranına göre istinaf sınırı belirlenecektir. Ancak bu yeni istinaf yoluna başvuru sınırı o tarihten sonra verilecek icra mahkemesi kararları hakkında geçerli olacaktır. (...) istinaf mahkemesi kararından sonra temyiz yoluna başvurulabilmesi için, kararın miktar veya değerinin 10.000 Türk Lirası’ndan fazla olması gerekir. 4949 sayılı Kanunla getirilen ek madde 1’de parasal sınırların Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında arttırılmasına ilişkin hüküm, 364. maddeye atıf yapmadığı için, temyiz sınırı

Aralık 2016 tarihi ve sonrasında icra mahkemelerince verilen nihaî kararlar hakkında istinaf sınırı ise 7.000 Türk Lirası'dır. Parasal sınır artışının yürürlüğe girdiği 2 Aralık 2016 tarihinde, meblağ/değeri 2.190 Türk Lirası'nın üzerinde 7.001 Türk Lirası'na kadar olan talepler için bölge adliye mahkemelerinde devam eden istinaf incelemelerine 2 Aralık 2016 tarihi ve sonrasında da devam edilir. Keza 2 Aralık 2016 tarihinden önce icra mahkemesince karar verilmiş, ancak henüz istinaf kanun yoluna başvurulmamışsa, bu tarih ve sonrasında yapılacak istinaf başvurusunda parasal sınır yine 2.190 Türk Lirası'dır. İcra mahkemelerince 20 Temmuz 2016 ilâ 1 Aralık 2016 tarihleri arasında meblağ/değeri 2.190 Türk Lirası'nın üzerinde, 7.001 Türk Lirası'nın altında verilen nihaî kararlar bölge adliye mahkemesince kaldırılıp davanın yeniden görülmesi için dosyanın icra mahkemesine gönderilmesine karar verilirse (HMK m. 353/1-a), icra mahkemesince 2 Aralık 2016 tarihi ve sonrasında verilecek karar için de yine önceki parasal sınır 2.190 Türk Lirası dikkate alınmalıdır. Çünkü Yargıtay'ın

değişmeyecektir.” (Pekcanitez, Hakan/Atalay, Oğuz/Sungurtekin-Özkan, Meral/Özkes, Muhammet: İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı, 3. Bası, Ankara 2016, s. 97, 98). İcra mahkemelerinde istinaf sınırının 2 Aralık 2016 tarihine kadar 2.190 Türk Lirası olduğuna ilişkin aynı yönde, buna karşılık temyiz sınırının 22.400 Türk Lirası olduğuna ilişkin karşı yönde bkz. **Kuru-Medenî Usul**, s. 672 dn. 39; **Kuru-İcra ve İflâs**, s. 457, 461 dn. 1/a. Olması gereken hukuk bakımından, istinaf ve temyize başvuru sınırı ile ilgili yeknesak bir düzenleme yapılması, buna göre her iki parasal sınırın ya yeniden değerlendirilmesine göre yükseltilmesi ya da yükseltilmemesi gerekir. HMK'da istinaf ve temyize başvuru sınırının yeniden değerlendirilmesine göre artırılmasını öngören bir hüküm bulunmuyordu. Buna uygun olarak icra mahkemesi kararlarının istinaf ve temyiz denetimi için de yapılacak düzenlemede bir artışa gidilmemesi uygun olurdu. 6763 sayılı Kanun m. 44 ile HMK'ya eklenen Ek madde 1'de istinaf ve istinaf sonrası temyizde parasal sınırların yeniden değerlendirilmesinde artırılması öngörülmüş, m. 4 ile de İİK m. 364'teki istinaf sonrası temyiz sınırı 10.000 Türk Lirası'ndan 40.000 Türk Lirası'na çıkarılmışken, İİK Ek madde 1'de parasal sınır artışını öngören hükmün zaten mevcut olduğu düşünülerek özel düzenlemeye gerek görülmemiştir. Oysa Ek madde 1 yalnız istinafta parasal sınıra ilişkin İİK m. 363'e atf yaparak temyizde parasal sınırı düzenleyen m. 364'deki parasal sınırı kapsamına almamıştır. Bu durumda, önümüzdeki dönemde tüm mahkemelerin kararlarına karşı kanun yolu başvurularında parasal sınır artırılırken, yalnız icra mahkemelerinde temyiz sınırı (istinaf sonrası temyiz ve sıçrama yoluyla temyiz) değişmeyerek yeknesak olmayan uygulama sürdürülecektir. Son olarak belirtmek gerekir ki, 6763 sayılı Kanun m. 3 ve 4'te artırıldığı belirtilen 1.000 ve 10.000 Türk Liralık meblağların, 20 Temmuz 2016 ilâ 2 Aralık 2016 döneminde geçerli olan parasal sınır etrafında yapılan tartışmayı sona erdirmek için bilinçli olarak belirtildiği söylenemez. 2005 yılında yapılan 5311 sayılı Kanun ile değişik İİK m. 363 ve 364'ün 6763 sayılı Kanun m. 3 ve 4'e aynen alınması ile yetinilmiş, Ek madde 1'de İİK m. 363'e yapılan atf dikkate alınmamıştır. Gerek İİK m. 364'ün unutulması gerekse istinaf sınırının 2005 yılından bu yana güncellenmeden verilmesi ile ülkemizde kanun yapma faaliyetindeki aksaklıklara iki yenisi ilave olmuştur.

bozma kararı üzerine yeniden bakılan davalarda yeni parasal sınırın uygulanmayacağını öngören ve bölge adliye mahkemelerinin göreve başlamadığı dönemde yürürlüğe giren Ek madde 1/2'den hareketle kesinleşinceye kadar ilk kararın verildiği tarihteki parasal sınırın esas alınacağı çıkarılabilir.

Parasal sınırın artışının zaman itibariyle uygulanmasında icra mahkemeleri ve diğer mahkemeler arasında ayırım yapılmasını haklı gösterecek hiçbir gerekçe bulunmamaktadır. İcra mahkemelerinde, parasal sınırın üzerinde verilen bir kararın kesinleşinceye kadar üst mahkemece denetlenebilmesi mümkünken, diğer mahkemelerde istinaf edilebilen bir karar, parasal sınır artışlarından etkileneceği için ikinci kez karar verildiğinde istinaf ve temyiz edilemez hâle gelebilmektedir. Olması gereken hukuk bakımından, İcra ve İflâs Kanunu Ek madde 1/2 model alınarak hukuk mahkemesi kararlarının hukukî kontrolünün parasal sınır artışlarından etkilenmemesi, kesinleşene kadar ilk kararın verildiği tarihteki istinaf ve temyiz sınırı esas alınmalıdır.

Önemle belirtmek gerekir ki, 2 Aralık 2016 tarihinde yürürlüğe giren 7.000 Türk Liralık parasal sınır 31 Aralık 2016 tarihine kadar verilecek icra mahkemesi kararları için geçerlidir. Ek madde 1/1'e göre 363. maddede düzenlenen istinaf sınırı o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 298. maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanır. 11 Kasım 2016 tarihli ve 29885 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 474)'nde 2016 yılı için yeniden değerlendirme oranı % 3,83 olarak belirlenmiştir. Buna göre, 2017 yılında icra mahkemesi kararına konu olan alacak, hak veya malın değer veya miktarının 7.260 Türk Lirası'nı geçmesi (yani, en az 7.261 Türk Lirası) olmak şartıyla istinaf kanun yoluna başvurulabilir. Keza 2 Aralık 2017 tarihi ve sonrasında 1 Ocak 2017 tarihinden önce icra mahkemesince karar verilmiş, ancak henüz istinaf kanun yoluna başvurulmamışsa, 1 Ocak 2017 tarihinden sonra yapılacak istinaf başvurusunda parasal sınır, bu karar kesinleşinceye kadar yine 7.000 Türk Lirası'dır.

Bu başlık altında son olarak belirtmek gerekir ki, istinaf hükümlerinin uygulanmaya başlanmasının icra mahkemesinin tazyik ve disiplin hapsine ilişkin kararlarına karşı başvurulmuş itiraza (İİK m. 353) etkisi bulunmamaktadır. 20 Temmuz 2016 tarihinden sonra da bu kararlara karşı yine icra veya asliye ceza mahkemesine itiraz edilebilir.

II. İş Mahkemelerinde İstinaf Hükümlerinin Zaman İtibariyle Uygulanması

Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu döneminde 5308 sayılı Kanun ile İş Mahkemeleri Kanunu'nda 2005 yılında değişikliğe gidilerek istinaf kanun yolu kabul edilmiş, ancak bölge adliye mahkemeleri göreve başlayamadığı için bu hükümler uygulanamamıştır. Anılan Kanun'un 2. maddesi ile iş mahkemelerinde istinaf hükümlerinin zaman itibariyle uygulanması özel surette düzenlenmiştir. İş Mahkemeleri Kanunu'na ilave edilen Geçici m. 1 şu şekildedir:

“Bölge adliye mahkemelerinin, 26.9.2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanununun geçici 2 nci maddesi uyarınca Resmî Gazetede ilân edilecek **göreve başlama tarihinden önce verilen kararlar hakkında yapılan temyiz başvuruları**, kesinleşinceye kadar Yargıtay tarafından sonuçlandırılır. Bu kararlar hakkında İş Mahkemeleri Kanununun bu Kanunla yapılan değişiklikten önceki temyize ilişkin hükümleri uygulanır.”

Hukuk Muhakemeleri Kanunu, Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun istinaf hükümlerini yürürlükten kaldırıp yeni istinaf hükümleri getirmiş, Geçici m. 3 ile zaman itibariyle uygulama yeniden düzenlenmiştir. Buna karşılık, İş Mahkemeleri Kanunu'ndaki istinaf ve zaman itibariyle uygulama hükümlerine dokunulmamıştır. Bu nedenle, İş Mahkemeleri Kanunu'na ilave edilen Geçici m. 1 halen yürürlüktedir ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu Geçici m. 3'e nazaran özel hüküm niteliğindedir.

Geçici m. 1'de geçen “*göreve başlama tarihinden önce verilen kararlar hakkında yapılan temyiz başvuruları*” ifadesinin, gerek Hukuk Muhakemeleri Kanunu Geçici m. 3 gerekse yukarıda ele alınan icra mahkemelerinde istinaf hükümlerinin zaman itibariyle uygulanması ile ilgili İcra ve İflas Kanunu Geçici m. 7'de geçen “*göreve başlama tarihinden önce verilen kararlar*” ifadesinden farklı olması³⁰, ilk etapta iş mahkemelerinde istinaf hükümlerinin zaman itibariyle uygulanmasında farklı bir yolun izlendiği, buna göre önceki kanun yolu hükümlerinin uygulanmaya devam edilebilmesi için 20 Temmuz 2016 tarihinden önce karar verilmiş olmasının yanında bir de en geç 19 Temmuz 2016 tarihinde hükmü temyiz etmek gerektiği, 20 Temmuz 2016 tarihinden önce verilen bir karara karşı 20 Temmuz 2016 tarihi ve sonrasında

³⁰ Bkz. yuk. B, I.

istinaf kanun yoluna başvurulabileceği, bu suretle Geçici m. 1'in esas itibariyle Hukuk Muhakemeleri Kanunu Geçici m. 3'in önceki hâlinin getirdiği “*aleyhine temyiz yoluna başvurulmuş olan kararlar*” kriteri ile aynı olduğu intibamı vermektedir. Kanımızca “*Resmî Gazete’de ilan edilecek göreve başlama tarihinden önce verilen kararlar hakkında yapılan temyiz başvuruları*” ifadesi ile 20 Temmuz 2016 tarihinden önce hem kararın verilmesi hem de hükmün temyiz edilmesi olmak üzere kümülatif koşul getirilmemiştir. Hükmün lafzına dikkat edilirse “*ve*” bağlacı kullanılmamış, “*hakkında*” sözcüğü tercih edilerek, “*yapılan temyiz başvuruları*” ifadesi ile “*göreve başlama tarihinden önce*” ifadesi arasındaki bağ koparılmıştır. Burada istenilseydi “*ve*” bağlacı kullanılarak “*göreve başlama tarihinden önce verilen ve temyize başvuru olan kararlar*” şeklinde bir kriter getirilebilirdi.

Diğer yandan, tarihsel yorum yönteminden de kümülatif koşul getirilmediği sonucuna ulaşılabilir. 5308 sayılı Kanun ile getirilen Geçici m. 1'in kanunlaşma süreci incelendiğinde, Hükümetin teklif ettiği metinde bir ayırım yapıldığı görülmektedir. Geçici m. 1'de bölge adliye mahkemelerinin Resmî Gazete’de ilan edilecek göreve başlama tarihinde Yargıtay’da incelenmekte bulunan ve henüz karara bağlanmamış olan davaların bölge adliye mahkemelerine gönderileceği, Yargıtay hukuk daireleri ve Hukuk Genel Kurulu tarafından karara bağlanmış dava dosyaları hakkında istinaf yoluna ilişkin hükümlerin uygulanmayacağı, bu dava dosyaları hakkında mahkemelerin direnme veya yeniden hüküm kurmak suretiyle verdikleri kararlar hakkında 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu uyarınca yalnız temyiz yoluna başvurulabileceği; Geçici m. 2’de ise bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihine kadar, İş Mahkemeleri Kanunu’nun temyize ilişkin yürürlükteki hükümlerinin uygulanmasına devam olunacağı öngörülmüştür. Dikkat edilirse, Hükümetin teklif ettiği metinde karar tarihi esas alınmamıştır. Bu durumda, 20 Temmuz 2016 tarihinden önce verilen bir karara karşı en geç 19 Temmuz 2016 tarihinde önceki kanun yolu hükümlerine göre temyize, temyiz süresinin 20 Temmuz 2016 ve sonrasında sona ermesi ihtimalinde bu son tarihten itibaren istinaf kanun yoluna başvurulacak idi. Ne var ki Adalet Komisyonu’nda şu ifadelerle Geçici m. 1 ve 2 tek bir maddede birleştirilerek yeni bir metin teklif edilmiş ve bu teklif kabul edilerek kanunlaşmıştır:

“Bölge Adliye Mahkemelerinin, 26.9.2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun Geçici 2 nci maddesi gereğince kurularak **Resmî Gazetede ilan edilecek göreve başlama tarihinden önce verilen kararlara ilişkin dava dosyalarının temyiz başvurularına hangi**

makam tarafından bakılacağı konusuna açıklık getirilmek amacıyla, Tasarının 3 üncü maddesiyle eklenen geçici 2 nci madde birleştirilerek, geçici 1 inci madde olarak yeniden düzenlenmiş ve çerçeve 2 nci madde olarak kabul edilmiştir.”

Adalet Komisyonu Raporunda Hükümetin teklif ettiği metinden farklı olarak karar tarihinin esas alındığı, ayrıca temyiz başvurusunun istinaf hükümlerinin uygulanmaya başlanmasından önce yapılması gerekliliğinden de söz edilmediği görülmektedir. “*Göreve başlama tarihinden önce verilen kararlar hakkında yapılan temyiz başvuruları, kesinleşinceye kadar Yargıtay tarafından sonuçlandırılır.*” şeklinde kanunlaşan ifade ile Adalet Komisyonu Raporundaki ifade birlikte okunduğunda, bir yandan 20 Temmuz 2016’dan önce veya bu tarih ve sonrasında temyiz kanun yoluna başvurulması arasında ayırım yapılmayıp “*temyiz başvuruları*” ifadesi kullanılarak, diğer yandan Adalet Komisyonu Raporunda belirtilen temyiz başvurularına hangi makam tarafından bakılacağı meselesine kanun hükmünde Yargıtay olarak açıklık getirilmek suretiyle, 20 Temmuz 2016 ve sonrası için istinaf dışlanmıştır. Bu nedenle, “*göreve başlama tarihinden önce verilen kararlar hakkında yapılan temyiz başvuruları*” ifadesinin istinaf hükümlerinin uygulanmaya başlanmasından önce verilen bir karara karşı temyiz başvurularının, bu hükümlerin uygulanmasından önce de sonra da yapılabilmesini içine alan genişlikte kullanıldığı, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Geçici m. 3’ün yeni hâline paralel bir düzenleme yapılmış olduğu kanaatindeyiz.

Nihayet zaman itibariyle uygulama normlarının uygulama birliğini sağlayarak hukukî güvenlik ilkesini güvence altına alması beklenirken, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Geçici m. 3’ün her biri uygulanma kabiliyetine sahip iki farklı düzenlemesine ilaveten, icra ve iş mahkemeleri için özel normlar getirilmesi ile bu ilke zedelenmiş, istinaf hükümlerinin zaman itibariyle uygulanmasına adeta bir karmaşa hâkim olmuştur. Kanun yapma tekniğindeki aksaklıkların yol açtığı bu karmaşa, söz konusu hükümlerin amaca uygun yorum yöntemi ile yorumlanması sayesinde aşılabılır. Bunun için hükümlerin olabildiğince birbirine yakın bir şekilde yorumlanmasında yarar vardır. Bu gerekçelerle, Geçici m. 1’in esas itibariyle Hukuk Muhakemeleri Kanunu Geçici m. 3’in yeni hâlinin getirdiği “*kararın verildiği tarih*” kriterini benimsediği, dolayısıyla Hukuk Muhakemeleri Kanunu Geçici m. 3’ün yeni hâline ve İcra ve İflâs Kanunu Geçici m. 7’ye paralel olarak, 20 Temmuz 2016 tarihinden önce kararın verilmesinin yeterli olduğu, en geç 19 Temmuz 2016 tarihinde temyiz kanun yoluna başvurulmasına gerek olmadığı kanaatindeyiz.

İstinaf hükümlerinin zaman itibariyle uygulanmasında kararın verildiği tarihi tek kriter olarak benimsendiğinden hareketle, bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihi olan 20 Temmuz 2016 tarihinden önce (en geç 19 Temmuz 2016 günü) iş mahkemelerince verilen kararlar için temyiz kanun yoluna; buna karşılık, 20 Temmuz 2016 tarihi ve sonrasında verilen kararlara karşı ise istinaf kanun yoluna başvurulabilir³¹.

Yukarıda belirtildiği üzere, “20 Temmuz 2016 tarihinden önce verilen karar” iş mahkemesince kısa kararın verilmesi olarak anlaşılmalıdır³². Gerekçeli kararın sonraki bir tarihte yazılması ile kanun yoluna başvuracak tarafa tebliği, hatta iş mahkemesinde karar duruşmasına kısmen veya tamamen haksız çıkan tarafın hazır bulunmaması, başvurulacak kanun yolunun belirlenmesinde rol oynamaz. Zira zaman itibariyle uygulama hükmünün konusu hangi kanun yoluna başvurulacağıdır. Kanun yoluna başvuru süresinin ne zaman başladığının bu açıdan önemi bulunmamaktadır. Bu durumda, iş mahkemesi 20 Temmuz 2016 tarihinden önce karar vermişse, kısa kararın tarafa verilmesi, gerekçeli kararın yazılması ve tarafa tebliğ edilmesi, 20 Temmuz 2016 ve sonrasına denk gelse bile yine İş Mahkemeleri Kanunu’nun 5308 sayılı Kanun öncesindeki temyiz hükümleri uygulanır ve istinaf kanun yoluna başvurulamaz.

İş mahkemesinin 20 Temmuz 2016 tarihinden önce verdiği kararın 8 günlük temyiz süresi 20 Temmuz 2016 tarihi ve sonrasında sona erecek olsa da, Geçici m. 1 karar tarihini esas aldığı için yine temyiz kanun yoluna başvurulabilir³³. Ancak hizmet akdi veya iş sözleşmesi sebebiyle işçilerin açtıkları davalara adli tatilde bakılmaya devam edildiği için (HMK m. 103/1-ç), 20 Temmuz 2016’den önce başlayan 8 günlük temyiz süre, Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 104 uyarınca adli tatilin bittiği günden itibaren bir hafta uzatılmış sayılmaz. Hizmet akdi veya iş sözleşmesi sebebiyle işçilerin açtıkları davaların dışındaki dosyalarda adli tatil hükümleri uygulanır³⁴ ve 20

³¹ Kuru-Medenî Usul, s. 878 dn. 43.

³² Bkz. yuk. A, II, 3.

³³ **Kurt Konca/Damar**’a göre ise bölge adliye mahkemelerinin faaliyete geçmesinden sonra, 20 Temmuz 2016 tarihinden önce verilmiş ve temyiz başvurusu yapılmamış olan iş mahkemesi kararları bakımından, kararın taraflara tefhimi, karar yokluklarında verilmiş ise tebliği tarihinden itibaren sekiz gün içinde istinafa başvurulması gerekir (**Kurt Konca, Nesibe/Damar, Ceren**: İş Yargısında İstinaf Kanun Yolu, TBBD 2016 S. 125, s. 228).

³⁴ **Pekcanitez/Atalay/Özkes**-Medenî Usûl, s. 273; **Postacıoğlu, İlhan E./Altay,Sümer**: Medenî Usûl Hukuku Dersleri, 7. Bastı, İstanbul 2015, s. 388; **Kuru**-Ders Kitabı, s. 683; **Çiftçi**, s. 145. Bu yönde bkz. 10. HD, 8.2.2016, 2014/22690 E. 2016/1147 K. (Kazancı

Temmuz 2016 tarihinden önce verilen bir karara karşı temyize başvuru süresi adli tatilin bittiği günden itibaren bir hafta uzatılmış sayılır.

20 Temmuz 2016 tarihinden önce verilen karar şekli anlamda kesinleşinceye kadar İş Mahkemeleri Kanunu'nun 5308 sayılı Kanun öncesindeki temyiz hükümlerinin uygulanmasına devam edilir. Buna göre Yargıtay'ın bozma kararı üzerine dosya kendisine gönderilen iş mahkemesinin direnme veya bozmaya uyma üzerine vereceği karara karşı yine temyiz kanun yoluna başvurulabilir³⁵. 6352 sayılı Kanun ile İş Mahkemeleri Kanunu'na eklenen bölge adliye mahkemelerinin Resmî Gazete'de ilan edilecek göreve başlama tarihine kadar, Yargıtay'ın bozma kararlarına karşı verilen direnme kararının temyizi hâlinde dava dosyasının önce kararı veren daireye gönderileceğine ilişkin Geçici m. 2 de istinaf hükümlerinin zaman itibarıyla uygulanmasında önem arz etmez. Çünkü iş mahkemesinin gerek 20 Temmuz 2016 tarihinden önce gerekse sonra verdiği direnme kararına karşı ilk karar 20 Temmuz 2016 tarihinden önce verilmiş olduğu için bu tarihten sonra istinafa değil, yine temyiz kanun yoluna başvurulabilir³⁶.

İş yargılamasında Yargıtay'ın kararlarına karşı karar düzeltme yoluna başvurulamayacağı için (İş Mahkemeleri Kanunu m. 8/5), Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun karar düzeltme hükümleri gündeme gelmez. 2 Aralık 2016 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 6763 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun m. 5'in İş Mahkemeleri Kanunu m. 8/5'te öngörülen karar düzeltme yoluna başvurma yasağını kaldırması sonunca etkili değildir. Yani 20

İçtihat Bilgi Bankası). Karş. **Karlı**, s. 144; **Görgün**, s. 19; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz**, s. 728.

³⁵ **Kuru**-Medeni Usul, s. 878 dn. 43.

³⁶ 2 Aralık 2016 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 6763 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun m. 43, İş Mahkemeleri Kanunu Geçici m. 2'yi model alarak HMK m. 373/5'i değiştirmiştir. Buna göre direnme kararlarının temyiz incelemesi, kararına direnilen dairece yapılır. Daire, direnme kararını yerine görürse kararını düzeltir; görmezse, dosyayı Hukuk Genel Kuruluna gönderir. Anılan Kanun'un 45. maddesinin HMK'ya ilave ettiği Geçici m. 4 uyarınca, HMK m. 373/5'in yeni hâline paralel olarak bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihinden önce verilen ilk kararların temyiz incelemesi üzerine bozma kararı verilir, ilk derece mahkemesince bu karara karşı direnilirse, karar önce dairece incelenir. Ayrıca 2 Aralık 2016 tarihi itibarıyla Hukuk Genel Kurulunda bulunan dosyalar, kararına direnilen daireye gönderilir. İş Mahkemeleri Kanunu Geçici m. 2'ye göre dairece direnme kararı incelenip dosya Hukuk Genel Kuruluna gönderilmişse, HMK Geçici m. 4 uyarınca dosya ikinci kez daireye gönderilmez.

Temmuz 2016 tarihinden önce verilen bir karar 2 Aralık 2016 tarihinde kesinleşmemişse, bu tarihten sonra karar düzeltme yoluna başvurulamaz. Çünkü ilga edilen hüküm 5308 sayılı Kanun ile getirilen ve 20 Temmuz 2016 tarihinde yürürlüğe giren hükümdür. 20 Temmuz 2016 tarihinden önce verilen kararlar hakkında İş Mahkemeleri Kanunu Geçici m. 1 uyarınca bu Kanunla yapılan değişiklikten önceki temyize ilişkin hükümleri uygulanır. 5308 sayılı Kanun öncesindeki İş Mahkemeleri Kanunu m. 8/3'e göre de karar düzeltme yoluna başvurulamaz.

İstinafa başvuru süresi 20 Temmuz 2016 tarihi ve sonrasında da karar yüze karşı verilmişse nihaî kararın taraflara tefhimi, yokluklarında verilmiş ise tebliği tarihinden itibaren kural olarak sekiz gündür (İş Mahkemeleri Kanunu m. 8/2)³⁷. İstinaf hükümlerinin zaman itibarıyla uygulanması, bu açıdan bir özellik arz etmemektedir. İş mahkemelerinde de kanun yoluna başvuru süresi tefhimden itibaren başlamakla birlikte, gerekçeli karar tebliğ edilmeden kararın kesinleştirilmesini hak ihlali olarak kabul eden Anayasa Mahkemesi'nin (İkinci Bölüm) 20 Mart 2014 gün ve 2012/1034 başvuru numaralı kararını³⁸ dikkate alan Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 21 Ocak 2015 tarihinde verdiği ilke kararında³⁹, iş mahkemesinin tefhim edilen kararı hükme ilişkin tüm hususları içermiyorsa, yani sadece hüküm özeti tefhim edilmiş ise temyiz süresinin tefhimden değil, tebliğden itibaren başlayacağı; hükme ilişkin tüm hususların gerekçesi ile birlikte tefhim edilemediği hâllerde gerekçeli kararın mutlaka taraflara tebliğ edilmesi gerektiği kabul edilmiştir. Anılan ilke kararının iş mahkemesi kararlarına karşı başvurulacak istinaf kanun yolu için de dikkate alınması gerekir. Nitekim İş Mahkemeleri Kanunu Tasarısı m. 8/1'de Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun kanun yoluna ilişkin hükümlerinin iş mahkemelerince verilen kararlar hakkında da uygulanacağı belirtildikten sonra, ikinci fıkrada kanun yoluna başvuru süresinin ilâmın taraflara tebliğinden itibaren işlemeye başlayacağı öngörülmektedir⁴⁰.

İş Mahkemeleri Kanunu m. 8'in 20 Temmuz 2016 tarihinden önceki metninde temyize başvuruda parasal sınır öngörülmemekle birlikte, Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu'nun 6 Haziran 1975 tarihli 1975/6-8 sayılı kararında⁴¹, 5521 sayılı Kanun'un 15. maddesinin Hukuk Usûlü

³⁷ İş mahkemelerinde 8 günlük istinafa başvuru süresinin istisnaları için bkz. **Çiftçi**, s. 116.

³⁸ RG 24 Mayıs 2014, S. 28996. Bu konuda ayrıca bkz. 21. HD, 10.11.2015, 13670/19965 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

³⁹ HGK, 21.1.2015, 2014/9-1438 E. 2015/580 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁴⁰ Bu konuda bkz. **Çiftçi**, s. 116.

⁴¹ RG 18 Temmuz 1975, S. 15299.

Muhakemeleri Kanunu'na yaptığı atıf gereğince m. 427'deki kesinlik sınırının iş mahkemelerinde verilen kararlarda da uygulanması gerektiği belirtilmiştir⁴². Buna göre 20 Temmuz 2016 tarihine kadar iş mahkemelerince verilen kararlara karşı temyize başvuruda parasal sınır 2.190 Türk Lirası idi. 5308 sayılı Kanun ile değişik İş Mahkemeleri Kanunu m. 8/1 c. 2'de istinafa başvuruda parasal sınır 1.000 Türk Lirası olarak belirlenmişti. İcra ve İflâs Kanunu'na eklenen Ek madde 1'deki gibi parasal sınırın Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanacağına ilişkin bir hükme İş Mahkemeleri Kanunu'nda yer verilmemişti. İş Mahkemeleri Kanunu m. 15, bu Kanun'da açıklık bulunmayan hâllerde Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerinin uygulanacağını öngörmekle beraber, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda da parasal sınırların arttırılacağı yönünde bir düzenleme bulunmamaktaydı. Bu durumda, istinafa başvuruda parasal sınırı 1.000 Türk Lirası olarak belirleyen İş Mahkemeleri Kanunu m. 8/1 c. 2, istinafa başvuruda parasal sınırı 1.500 Türk Lirası olarak belirleyen Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 341/4'e göre özel hüküm niteliğinde olup 20 Temmuz 2016 ve sonrasında iş mahkemelerince verilen miktar veya değeri 1.000 Türk Lirası'nı geçmeyen davalar hakkındaki nihâî kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulamazdır⁴³. Böylece bu tarih ve sonrasında verilen kararlara karşı istinafa başvuruda parasal sınır 2.190 Türk Lirası'ndan 1.000 Türk Lirası'na düşmüş⁴⁴, istinafın zaman itibariyle uygulanması iş mahkemesi kararlarının hukukî kontrolünün genişlemesine yol açmıştı.

2 Aralık 2016 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 6763 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun m. 5, iş mahkemelerinde istinaf sınırını 3.000 Türk Lirası'na yükseltmiştir. İstinaf hükümleri yürürlüğe gireli henüz 6 ay dahi olmamışken, parasal sınırın makul bir sebep yokken üç katına çıkarılması, hak arama hürriyetinin (AY m. 36) bir uzantısı olan kanun yoluna başvuru hakkını ölçsüz bir şekilde kısıtladığı gibi, hak arayanların hangi parasal sınıra tâbi olduklarını belirlemelerinde ciddi bir güçlüğü düşürülmeleri itibariyle de hukukî güvenlik ilkesini (AY m. 2) ihlâl etmiştir. Bunun yanında İş Mahkemeleri Kanunu m. 8/5'i değiştirerek parasal sınırın yeniden değerlendirme oranında arttırılması suretiyle uygulanması kabul edilmiş, ayrıca parasal sınır

⁴² Bu yönde bkz. **Kuru**, Baki: Hukuk Muhakemeleri Usûlü, C. V, 6. Baskı, İstanbul 2001, s. 5648; **Kuru-Ders Kitabı**, s. 682 dn. 20.

⁴³ **Kurt Konca/Damar**, s. 195.

⁴⁴ **Kuru-Medenî Usul**, s. 672 dn. 39, 878.

artışlarında hükmün verildiği tarihteki miktar esas alınmıştır. Bu durumda, iş mahkemelerince 20 Temmuz 2016 ilâ 1 Aralık 2016 tarihleri arasında verilen nihaî kararlar hakkında istinaf sınırı 1.000 Türk Lirası, 2 Aralık 2016 tarihi ve sonrasında iş mahkemelerince verilen nihaî kararlar hakkında istinaf sınırı ise 3.000 Türk Lirası'dır. Parasal sınır artışının zaman itibariyle uygulanmasında "karar tarihi" esas alındığı için parasal sınır artışının yürürlüğe girdiği 2 Aralık 2016 tarihinde, meblağ/değeri 1.000 Türk Lirası'nın üzerinde 3.001 Türk Lirası'na kadar olan talepler için bölge adliye mahkemelerinde devam eden istinaf incelemelerine 2 Aralık 2016 tarihi ve sonrasında da devam edilir. Keza 2 Aralık 2016 tarihinden önce iş mahkemesince karar verilmiş, ancak henüz istinaf kanun yoluna başvurulmamışsa, bu tarih ve sonrasında yapılacak istinaf başvurusunda parasal sınır yine 1.000 Türk Lirası'dır. Buna karşılık icra mahkemelerinden farklı olarak, kararın kesinleşmesine kadar ilk kararın verildiği tarihteki parasal sınır esas alınmaz. Buna göre iş mahkemelerince 20 Temmuz 2016 ilâ 1 Aralık 2016 tarihleri arasında meblağ/değeri 1.000 Türk Lirası'nın üzerinde, 3.001 Türk Lirası'nın altında verilen nihaî kararlar bölge adliye mahkemesince kaldırılıp davanın yeniden görülmesi için dosyanın iş mahkemesine gönderilmesine karar verilirse (HMK m. 353/1-a), iş mahkemesince 2 Aralık 2016 tarihi ve sonrasında verilecek karar için o tarihteki parasal sınır dikkate alınmalıdır.

Önemle belirtmek gerekir ki, 2 Aralık 2016 tarihinde yürürlüğe giren 3.000 Türk Liralık parasal sınır 31 Aralık 2016 tarihine kadar verilecek iş mahkemesi kararları için geçerlidir. İş Mahkemeleri Kanunu m. 8/5'e göre istinaf sınırı yeni yılda yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanacaktır. 11 Kasım 2016 tarihli ve 29885 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 474)'nde 2016 yılı için yeniden değerlendirme oranı % 3,83 olarak belirlenmiştir. Buna göre, 2017 yılında iş mahkemesi kararına konu olan alacak, hak veya malın değer veya miktarının 3.110 Türk Lirası'nı geçmesi (yani, en az 3.111 Türk Lirası) olmak şartıyla istinaf kanun yoluna başvurulabilir. Keza 2 Aralık 2017 tarihi ve sonrasında 1 Ocak 2017 tarihinden önce iş mahkemesince karar verilmiş, ancak henüz istinaf kanun yoluna başvurulmamışsa, 1 Ocak 2017 tarihinden sonra yapılacak istinaf başvurusunda parasal sınır, yine 3.000 Türk Lirası'dır.

Sonuç:

1. İş Mahkemeleri Kanunu, İcra ve İflâs Kanunu ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda istinaf hükümlerinin zaman itibariyle

uygulanması ile ilgili üç ayrı hükme yer verilmesi, üstelik genel hüküm niteliğindeki Hukuk Muhakemeleri Kanunu Geçici m. 3'ün iki farklı hâlinin bulunması, istinafa karmaşık ve sorunlu bir geçişe kapı aralamış, dahası hukukî güvenlik ilkesini zedelemiştir. Bölge adliye mahkemelerinin göreve başlamasından çok önce kararın verildiği tarihi esas alan ortak bir yürürlük maddesinin getirilmesi daha isabetli olurdu.

2. İlk derece mahkemelerince 20 Temmuz 2016 tarihinden kısa bir süre önce verilmiş kararlara karşı hangi kanun yoluna başvurulacağını belirleyen ve 20, 21 ve 22 Temmuz 2016 tarihlerinde yürürlükte kalan Geçici m. 3'ün önceki hâli, “20 Temmuz 2016 tarihinden önce temyiz yoluna başvurulmuş olma” kriterini, 23 Temmuz 2016 tarihinde yürürlüğe giren yeni hâli ise “20 Temmuz 2016 tarihinden önce karar verilmiş olma” kriterini benimsemiştir.

3. a) Geçici m. 3 yalnız dava sonunda verilen kararlar için değil, iş ve icra mahkemelerinin görevine girmeyen çekişmesiz yargı işleri (HMK m. 387) ile geçici hukukî koruma kararları için de uygulanma kabiliyetine sahiptir.

b) 20 Temmuz 2016 tarihi ve sonrasında verilen ihtiyatî tedbir ve ihtiyatî haczin reddi kararı ile itirazın verilen kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulabilir. Bu tarihten önce verilen ve temyiz süresi 20 Temmuz 2016 ve sonrasında sona eren ihtiyatî haciz ile ilgili kararlara karşı hangi kanun yoluna başvurulacağı hakkında dava için yapılacak açıklamalar geçerlidir. Bu tarihten önce verilen ihtiyatî tedbir kararlarına karşı istinaf kanun yolu ise yalnız 20, 21 ve 22 Temmuz 2016 tarihlerinden birinde açıktır.

4. a) Kanun yoluna başvuru süresi 20 Temmuz 2016 tarihinden önce (en geç 19 Temmuz 2016 günü) sona eriyorsa, bölge adliye mahkemelerinin henüz göreve başlamadığı bu dönemde Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu hükümlerine göre temyiz, ardından karar düzeltme yoluna başvurulabilir.

b) 20 Temmuz 2016 tarihinde istinaf hükümlerinin uygulanmaya başlamasının bu tarihten önce başlayan temyiz prosedürüne herhangi bir etkisi yoktur; 20 Temmuz 2016 tarihinden sonra Yargıtay’ca temyiz incelemesine devam edilir ya da henüz inceleme başlamamışsa başlanır. Yargıtay da temyiz incelemesine başlamayıp yahut yarıda kesip önce istinaf denetiminin yapılması gerektiğinden bahisle dosyayı ne ilk derece mahkemesine geri çevirebilir ne de yetkili bölge adliye mahkemesine gönderebilir.

c) Geçici m. 3/2'nin önceki ve mevcut metninde geçen “kesinleşinceye kadar” ifadesi ile istinaf hükümleri uygulanmaya başlansa bile, önceki kanun

yolu hükümlerine tâbi olan dosyaların kesinleşene kadar önceki kanun yoluna tâbi olmaya devam etmesi amaçlanmıştır. Buna göre, 20 Temmuz 2016 tarihinden önce temyiz başvurusunda bulunulmuş, 20 Temmuz 2016 tarihi ve sonrasında Yargıtay'ca bozma kararı verilmişse, Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun kanun yolu hükümlerinin uygulanmasına devam edilir.

5. 20 Temmuz 2016 tarihinden önce başlayan kanun yoluna başvuru süresinin, 20 Temmuz 2016 tarihi ve sonrasında sona eriyor olması ihtimalinde, 20 Temmuz 2016 tarihinden önce temyiz kanun yoluna başvurulabilir. Bu durumda, karşı tarafın 20 Temmuz 2016'dan önce temyize giden tarafın tâbi olacağı usûle tâbi olması ve 20, 21 ve 22 Temmuz 2016 tarihlerinde temyiz kanun yoluna başvurabilmesi gerekir.

6. a) 20 Temmuz 2016 tarihinden önce başlayan kanun yoluna başvuru süresinin, 20 Temmuz 2016 tarihi ve sonrasında sona eriyor olması ihtimalinde, 20, 21 ve 22 Temmuz 2016 tarihlerinde istinaf kanun yoluna başvurulabilir. Çünkü Geçici m. 3/2'nin 23 Temmuz 2016 tarihinde yürürlüğe giren yeni hâli geçmişe etkili olarak uygulanamaz.

b) Anılan tarihlerde istinaf kanun yoluna başvurulmuşsa, gerek asliye hukuk gerekse sulh hukuk mahkemesi için 20 Temmuz 2016 tarihinden önceye denk gelen kanun yoluna başvuru süresinin işlemeye başladığı tarihten itibaren 2 hafta içinde başvurulup başvurulmadığına bakılır.

c) Anılan tarihlerde istinaf kanun yoluna başvurulmuşsa, ilk derece mahkemesinde aleyhe sonuçlanan kısmın miktar veya değerinin 1.500 Türk Lirası'nı geçip geçmediğine bakılır.

ç) 15 Temmuz 2016 tarihinde yaşanan darbe girişiminin ardından adlî tatil iptal edilmiş değildir. 20 Temmuz 2016 tarihinden önce kanun yoluna başvuru süresi başlamış olan dava veya iş, adlî tatilde görülemeyecek bir dava veya iş ise, kanun yoluna başvuru süresi adlî tatilin bittiği günden itibaren 1 hafta uzar. Bu ihtimalde, adlî tatilin bitiminden itibaren Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'na göre temyiz kanun yoluna başvurulabilir. Adlî tatilde görülebilecek bir dava veya iş için ise, 20 Temmuz 2016 tarihinden önce başlayan kanun yolu süresi, adlî tatilin bittiği günden itibaren 1 hafta uzamaz. 20, 21 ve 22 Temmuz 2016 tarihlerinde istinaf, sonraki tarihlerde ise temyiz kanun yoluna başvurulabilir.

7. a) 20 Temmuz 2016 tarihinden önce başlayan kanun yoluna başvuru süresinin, 20 Temmuz 2016 tarihi ve sonrasında sona eriyor olması ihtimalinde, 23 Temmuz 2016 ve sonrasında kanun yoluna başvurulmak

istendiğinde, Geçici m. 3/2'nin yeni hâli uygulama alanı bulur, önceki kanun yolu hükümlerine temyiz kanun yoluna başvurulabilir. Temyiz süresi ve temyize başvuruda parasal sınır Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'na göre belirlenir. Önceki kanun yolu hükümlerine tâbi olan bu dosyalar, kesinleşene kadar önceki kanun yoluna tâbi olmaya devam eder.

b) Geçici m. 3'ün yeni hâlinde benimsenen “*bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihinden önce verilen kararlar*” kriterinde geçen “*karar*” sözcüğü ile kısa karar kastedilmektedir. İster duruşmalı olarak ister dosya üzerinden 20 Temmuz 2016 tarihinden önce karar verilmişse, kısa kararın tarafa verilmesi veya gerekçeli kararın yazılması ve tarafa tebliğ edilmesi 20 Temmuz 2016 ve sonrasına denk gelse bile hüküm kesinleşinceye kadar temyiz ve karar düzeltme hükümleri uygulanır ve istinaf kanun yoluna başvurulmaz. İş Mahkemeleri Kanunu Geçici m. 3 ile İcra ve İflâs Kanunu m. 7'de geçen “*karar*” sözcüğü için de aynı değerlendirme geçerlidir.

8. İlk derece mahkemesi kararını ister 20, 21 ve 22 Temmuz 2016 tarihlerinden birinde ister bu tarihlerden sonra vermiş olsun, Geçici m. 3/1'in karşıt kavramından hareketle artık istinaf hükümleri uygulanmaya başlandığı için istinaf kanun yoluna başvurulabilir.

9. a) İcra ve İflâs Kanunu'na ilave edilen Geçici m. 7, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Geçici m. 3'ün yeni hâli ile aynıdır. İstinaf hükümlerinin zaman itibariyle uygulanmasında kararın verildiği tarih olarak tek kriter benimsendiği için, 20 Temmuz 2016 tarihinden önce (en geç 19 Temmuz 2016 günü) icra mahkemelerince verilen ve İcra ve İflâs Kanunu m. 363'te sınırlı sayıda sayılan kararlardan alacak, hak veya malın değer veya miktarının 6.310 Türk Lirası'nı geçenlerine (yani en az 6.311 Türk Lirası olması) karşı kesinleşinceye kadar temyiz ve karar düzeltme, 20 Temmuz 2016 tarihi ve sonrasında verilen icra mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulabilir. 20 Temmuz 2016 ilâ 1 Aralık 2016 tarihleri arasında verilen nihaî kararlar hakkında istinaf sınırı 2.190 Türk Lirası, 2 Aralık 2016 ilâ 31 Aralık 2016 tarihleri arasında verilen nihaî kararlar hakkında istinaf sınırı 7.000 Türk Lirası, 2017 yılında verilen nihaî kararlar hakkında istinaf sınırı ise 7.260 Türk Lirası'dır. 2 Aralık 2016 tarihinden önce icra mahkemesince karar verilmiş, ancak henüz istinaf kanun yoluna başvurulmamışsa, bu tarih ve sonrasında yapılacak istinaf başvurusunda parasal sınır bu karar kesinleşinceye kadar 2.190 Türk Lirası'dır. Keza 2 Aralık 2017 tarihi ve sonrasında 1 Ocak 2017 tarihinden önce icra mahkemesince karar verilmiş, ancak henüz istinaf kanun yoluna

başvurulmamışsa, 1 Ocak 2017 tarihinden sonra yapılacak istinaf başvurusunda parasal sınır, bu karar kesinleşinceye kadar 7.000 Türk Lirası'dır.

b) İcra mahkemesinin 20 Temmuz 2016 tarihinden önce verdiği kararın 10 günlük temyiz süresi 20 Temmuz 2016 tarihi ve sonrasında sona erecek olsa da, Geçici m. 7 karar tarihini esas aldığı için yine temyiz kanun yoluna başvurulabilir. Ancak icra mahkemesine arz edilen hususlar ivedi işlerden sayıldığı (İİK m. 18/1) ve Kanunlarda ivedi olduğu belirtilen dava ve işlere adli tatilde bakılmaya devam edildiği için (HMK m. 103/1-h), 20 Temmuz 2016'dan önce başlayan 10 günlük temyiz süre, Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 104 uyarınca adli tatilin bittiği günden itibaren bir hafta uzatılmış sayılmaz.

10. a) İş Mahkemeleri Kanunu'na ilave edilen Geçici m. 1'de geçen "*Resmî Gazete'de ilan edilecek göreve başlama tarihinden önce verilen kararlar hakkında yapılan temyiz başvuruları*" ifadesi, lafzî, tarihsel ve amaçsal yorum yöntemlerine tâbi tutulduğunda, 20 Temmuz 2016 tarihinden önce hem kararın verilmesi hem de hükmün temyiz edilmesi olmak üzere kümülatif koşul getirilmediği, istinaf hükümlerinin uygulanmaya başlanmasından önce verilen bir karara karşı temyiz başvurularının, bu hükümlerin uygulanmasından önce de sonra da yapılabilmesini içine alan genişlikte kullanıldığı, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Geçici m. 3'ün yeni hâline paralel bir düzenleme yapılmış olduğu sonucuna varılabilir. Buna göre, 20 Temmuz 2016 tarihinden önce (en geç 19 Temmuz 2016 günü) iş mahkemelerince verilen kararlar için temyiz kanun yoluna; 20 Temmuz 2016 tarihi ve sonrasında verilen kararlara karşı ise istinaf kanun yoluna başvurulabilir.

b) Hizmet akdi veya iş sözleşmesi sebebiyle işçilerin açtıkları davalara adli tatilde bakılmaya devam edildiği için (HMK m. 103/1-ç), 20 Temmuz 2016'dan önce başlayan 8 günlük temyiz süresi, Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 104 uyarınca adli tatilin bittiği günden itibaren bir hafta uzatılmış sayılmaz. Diğer dosyalarda adli tatil hükümleri uygulanır ve 20 Temmuz 2016 tarihinden önce verilen bir karara karşı temyize başvuru süresi adli tatilin bittiği günden itibaren bir hafta uzatılmış sayılır.

c) 20 Temmuz 2016 tarihine kadar iş mahkemelerince verilen kararlara karşı temyize başvuruda parasal sınır 2.190 Türk Lirası iken, bu tarih ve sonrasında verilen kararlara karşı istinafa başvuruda parasal sınırı 1.000 Türk Lirası'na düşmüştür. Ancak 2 Aralık 2016 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 6763 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda

Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun m. 5 uyarınca 2 Aralık 2016 ilâ 31 Aralık 2016 tarihleri arasında verilen nihaî kararlar hakkında istinaf sınırı 3.000 Türk Lirası'na, 2017 yılında verilen nihaî kararlar hakkında istinaf sınırı ise 3.110 Türk Lirası'na yükseltilmiştir. 2 Aralık 2016 tarihinden önce iş mahkemesince karar verilmiş, ancak henüz istinaf kanun yoluna başvurulmamışsa, bu tarih ve sonrasında yapılacak istinaf başvurusunda parasal sınır 1.000 Türk Lirası'dır. Keza 2 Aralık 2017 tarihi ve sonrasında 1 Ocak 2017 tarihinden önce iş mahkemesince karar verilmiş, ancak henüz istinaf kanun yoluna başvurulmamışsa, 1 Ocak 2017 tarihinden sonra yapılacak istinaf başvurusunda parasal sınır 3.000 Türk Lirası'dır. Ancak icra mahkemelerinden farklı olarak, kararın kesinleşmesine kadar ilk kararın verildiği tarihteki parasal sınır esas alınmaz, iş mahkemesince verilecek yeni (sonraki) kararlar için o tarihteki parasal sınır dikkate alınmalıdır.

ç) 2 Aralık 2016 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 6763 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun m. 5'in İş Mahkemeleri Kanunu m. 8/5'te öngörülen karar düzelme yoluna başvurma yasağını kaldırması, 20 Temmuz 2016 tarihinden önce verilen ve 2 Aralık 2016 tarihinde kesinleşmemiş bir karara karşı 2 Aralık 2016 tarihinden sonra karar düzeltme yoluna başvurulabileceği şeklinde yorumlanamaz. Çünkü ilga edilen hüküm 5308 sayılı Kanun ile getirilen ve 20 Temmuz 2016 tarihinde yürürlüğe giren hükümdür. 5308 sayılı Kanun öncesindeki İş Mahkemeleri Kanunu m. 8/3'e göre de karar düzeltme yoluna başvurulamaz.

11. İcra ve iş mahkemeleri dışındaki diğer hukuk mahkemelerinde 20 Temmuz 2016 ilâ 1 Aralık 2016 tarihleri arasında verilen nihaî kararlar hakkında istinaf sınırı 1.500 Türk Lirası, 2 Aralık 2016 tarihi ve sonrasında verilen nihaî kararlar hakkında istinaf sınırı 3.000 Türk Lirası, 2017 yılında verilen nihaî kararlar hakkında istinaf sınırı ise 3.110 Türk Lirası'dır. 2 Aralık 2016 tarihinden önce hukuk mahkemesince karar verilmiş, ancak henüz istinaf kanun yoluna başvurulmamışsa, bu tarih ve sonrasında yapılacak istinaf başvurusunda parasal sınır 1.500 Türk Lirası'dır. Keza 2 Aralık 2017 tarihi ve sonrasında 1 Ocak 2017 tarihinden önce hukuk mahkemesince karar verilmiş, ancak henüz istinaf kanun yoluna başvurulmamışsa, 1 Ocak 2017 tarihinden sonra yapılacak istinaf başvurusunda parasal sınır 3.000 Türk Lirası'dır. Ancak icra mahkemelerinden farklı olarak, kararın kesinleşmesine kadar ilk kararın verildiği tarihteki parasal sınır esas alınmaz, hukuk mahkemesince verilecek yeni (sonraki) kararlar için o tarihteki parasal sınır dikkate alınmalıdır.